Ն՝ 1158 — 881 ՅՈՒՆԻՍ 24 ՇԱՐԵՆՊԻՀ — ՊԷՏԻՆՃԻ ՄԻՆԷ

ԱՊՕՆԷ ԳԻՆԱԹԼԱՐԸ

Մէջիտիյէ 20 դրուշտան

ՊՈՒՄՊՈՂ ԻԶԻՆ

Պիր սէնէլիք . . . 160 դր.
Ալթը այլըգ . . . 80 »
Իւչ այլըգ . . . 40 »

ՎԻԼԱՅԱԹ ԻԶԻՆ

Բօսթա իլէ իրսալ օլունճագ-լար իչիւն

Պիր սէնէլիք . . . 200 դր.
Ալթը այլըգ . . . 100 »

Մէջիտիյէ 1 դրուշ

ԹԷՐՃԷՄԱՆԸ ԷՖԲԵԱՐ

ՄԷՎԱՏՏԸ ԲՈԼԻԹԻԳԻՅԷ ԻԼՄԻՅԷ ՎԷ ՄԻԼԻՅԷ ՎԷ ՍԱՒՐԷՅԻ ՀԱՄԻ ԵՒ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ԳԱԶԷԹԱ ՏԷՐ

ԻԼԱՆԱԹ ԳԻՆԱԹԼԱՐԸ

Պէհէր սաթրբը իչիւն

1 վէ 2 վէ 3 ինճի սահիֆէ 5 դր.
4 իւնճիւ սահիֆէյէ . . 2 »

ԻԽԹԱՐ. Պանգա, Շիրքէթ վէ ումուրու սարրաֆիյէյէ այիտ.
2 վէ 3 ինճիւ սահիֆէլէրէ 6 դր.
4 իւնճիւ սահիֆէյէ . . 4 »

Զիյատէ միւտտէթ իչիւն իլանաթա այրը բազարլըգ օլուր:

Մէվատտը նաֆիայա տայիր պէնտլէր մէճմանէն գապալը օլունճագ վէ տէրճ օլունմայան էվրագ, իատէ օլունմայաճագ:

Մէջիտիյէ 1 դրուշ

Իտարէխանէսի վէ մաթպաասը, Սթամպօլոյա Պապը Ալի ճատտէսինտէ էսկի Պապը Զապթիյէ սոգաղը քէօշէսինտէ նումէրօ 8 տէ տիր: — Ղազէթանըն ումուրու իտարէ վէ թահրիրիյէսինէ այիտ քեֆֆիյէի մէվատտ հաղգընտա, Միւտիրի ղազէթա Տիգրան Ճիվէլէկեանա միւրաճաաթ օլունճաղը կիպի, քեֆֆիյէի մէքթուպին տախի անրն նամրնա կէօնտէրիլմէսի իգթիզա էտէր:

ԱՍԻԹԱՆԷ 24 ՅՈՒՆԻՍ

ԻԽԹԱՐ

—

Կազէթամըզըն էլտէն սաթըլան Նիւսխէլէրի պիր դուրուշ օլուպ, ֆագաթ չօգլարը թէնզիլը ֆէյ իթմէմիզի արզու իթմիշ օլտուգլարընտան, պէղ տախի քէնտի թարաֆլարընտան վուգու պուլաճագ բաղպէթէ կիվէնէրէք, եաբընտան իթիպարէն կազէթամըզըն պէհէրնիւսխէսինի 20բարա ֆիթալա սաթմաղա, վէ պու էլտէն սաթըշն մըգտարը 1250 ատէտէ բէսիտէ օլուր իսէ հաֆթատա Սուրբ Փրկիչ խասթախանէսինէ պիր գազէվի բիրինճ, վէ 1250 ատէտի թէճավուզ իտէր իսէ, տահա գէյատէ բիրինճ վէրմէյէ գարար վէրմիշ օլտուղումզը իլան իտէրիզ:

Կազէթամըզըն ապօնէ պէտէլինի զաթէն պու նիսպէթտէ թէնզիւ էթմիշ օլտուղըզը մալիւմ օլմաղլա, պունա տարր պիր խղաֆթա հաճէթ եօգ տըր:

ՄԷՐՀՈՒՄ

ՍՈՒԼԹԱՆ ԱՅՏ ԻՒ ԱԶԻԶ ՎԱԳՈՒԱՍԸ

Վէֆէ կազէթասը էվվէլկի կիւնքի նիւսխէսինտէ մահքիմէլէրտէն Մահմուտ Ճէլալէտտին բաշա իլէ Նուրի բաշանըն ճինաէթլէրինի իթիրաֆ իլէ եէքտիկէրինէ իսնատը ճիւրմ իթմիշ օլտուգլարընը եաղմըշ օլտուղը կիպի, տիւնքի նիւսխէսինտէ տախի Մէհմէտ Ռիւշտի բաշա իլէ Միտհաթ բաշանըն եէքտիկէրինի պու ճինայէթէ սէպէպ ատտ իթմէքտէ օլտուգլարընա տարր պիր ֆգրա եաղմըշ իտի:

Մէզքիւր կազէթա պու կիւնքի նիւսխէսինտէ երէնէ մահքիմէրտէն Ալի վէ Նէճիպ պէյլերին վէ Միտհաթ բաշա իլէ Ճիտտէտ պուլունան Շեյխիսլամը էսպագ խայրուլլահ էֆէնտիներին եէքտիկէրին վէ սարր պաղը քիմսէյէրի իթհամ իթտիքլերինէ տարր պիր ֆգրա նէշը իթմիշ օլմաղլա, մէզքիւր ֆգրայը տախի պէր վէճհը զեյր նէշը իտէրիզ:

Մահքիւմ ալեհլեր եէկտիկերի պէյհինտէ լյրատը քէլիմաթը միւթհավվիւրանէ (հիտտէթի) իլէ մէշղուլ օլուպ, ալընան մալիւմա թա կէօրէ, խան նէճիպ էլլերինի բէշիմանըզգտան ըսբրմագտա վէ գաֆասընը տիվարլարա չարբմագտա վէ ըշհարը նէտամէթլէ իգբարը ճինայէթ լյէմէքտէ իմիշ: Մէրգումմ «պանա նէ եաբը իսէ նամզգ բաշաղատ Ալի եաբը. քեաշկի օնուն սէօղիւնէ թապիեէթ իթմէսէ իտիմ. Պէն գազարաղտա իտիմ, օ պէնի իչերիյէ չաղրըրը. պանա գօմանտանըզգ իտէր իտի. պէնիմ հիչ պիր չէյտէն խապէրիմ եօգ իտի, պու խընզրը Ալի էօթէտէն պէրու հէր չէյտէն խապէրտար իմիշ. հաթթա օ կիճէ մէլուն Հիւսէյին Աֆընի իլէ պէրապէր արապայա պինմիշ գայրզա պինմիշ Պապը Մէրասքէրլյէ կիթմիշ: Նէ էմրլեր վէրիլեր իտի իսէ, հէբսի օ խընզրը վէրիլեր իտի. պէնի քիմսէ թանըմաղ իտի. Գէնտիսի օ կիւն եաբէր վէ պէնսաղվուր վէ թասմիմ իտէր իտի. պանա սէրեօշ տէյօր, քէնտիսի տախի կիճէ չագար իտի. ասիրճիլիք իտէր իտի. Ռիւշտի բաշա իլէ պէրապէր ուճուզ ճարիսէլեր ալըպ, պահալը սաթարար իտի. Նամուսսուզ պագքի, չիմտի միճթէհիտիլիք տախիսինտէ պուլունույօր» տէմիշ տիր:

—

Թէբէնճանը Հուբէյրէն պէեանընա կէօրէ, Տիվանը թէմեղի՝ չիմտիյէ գատար, միւթթէհիմիյէրտէն հէր պիրինին էլլիչէր սահիֆէտէն իպարէթի օրան էվրագը իսթինթա գիյէլերինի միւթաալա իթմէքլէ մէչղուլ պուլունմուշ օլտուղու կիպի, տիւնքի կիւնտէն իթիպարէն տախի պաշ միւտտալիք մագամընա թագտիմ օլունմուշ օլան հէեթթը իթհամիյէ մաղպաթասը իլէ իթհամնամէ վէ մահքէմէի ճինայէթին հիւքմ մաղպաթասը վէ սարէյի թէտգիգ իթմէեէ պաղմըշ տըր:

Քէզալիք մէզբիւր կազէթանըն պէեանընա կէօրէ, մահքիմէրտէն պաղըլարը քէնտի հագլարընտաքի ճէղայա պիր կէօնա իթիբարզա պուլունմայրպ, եաղընզ մէրհամէթը բատիշահիի իւմիտ վէ իսթիտատ իթմէքտէ վէ պաղըլարը տախի քէնտիլէրինի մաղոբոր կէօսթէրէճէք լայէհալը թանզիմ իլէմէքտէ իմիշլէր:

Միհհաթ բաշանըն ավօգաթը Շէհրի էֆենտիներին իսթիֆա իթտիյի տախի մէզքիւր կազէթանըն բիվայաթընտան տըր:

—

Ինկիլիթերրա բարլամէնթասու ազասընտան պիրինին՝ մահքիմէրի իտտամ ճէզասընտան գուրմար. մագ իչին ինկիլիթերրա տէվլէթինին ինսանլէթ նամրնա թէվասսութ իտուպ իթմէտիյինէ տարր պիր սիւալ իյրատ իտէճէկնի Լօնտրատան չէքիլէն պիր թէլէկրաֆ խապէր վէրմիշ իտի:

Թէբէնճանը Հուբէյրէն պտրղը մալիւմաթա կէօրէ, ինկիլիթերրա վիւքէլասը՝ հիւքիւմէթը Սենիյէնը սրբի ումուրը վէ սիյասէթը տախիլյէսինէ ասար պուլունան պէօյլէ պիր մէսէլէտէն տօլայը բարլամէնթօյա պիր սիւալ իյրատ ճաիզ օլամաճաճաղընը պէյան իթմիշ վէ մէպուսը մուսիսէյէ տախի պու նիյէթտէն վազ կէչմիշ իմիշ:

—

Մահքիւմալեյհէրտէն օլուպ, խասթէլիի սէպէպլյէ իզմիրտէ պուլունան Մէհմէտ Ռիւշտի բաշանըն պէլտէն ազաղընը պիլբիւլիյէ թուրմազ պիր հալտէ պուլունուպ, պէլտէն եօգարրսը թէմամը իլէ սաղ պիր հալտէ իմիշ: Աթըպպանընն վէրտիյի բաբօրթա կէօրէ, մուսիսիյէնի պէրաթ խթինթագ Ցերասատէթ կէթիրմէք միւրտա օլունսա, եօլտա վէֆաթ իթմէք թէհլիկէսի մէվճուտ իմիշ:

—

Լ՝ Թէբէնին մալիւմաթընա կէօրէ, Մահմուտ բաշա պիր թէզքէրէ եաղարագ ճինայէթը մալիւմէ հագգընտա բէք չօգ մալիւմաթ վէրմիշ վէ գաթլ քէյֆիյէթինէ քէնտիսինին տախի իշլիրաքը օլտուղունու իթիրաֆ իլէմիշ իմիշ: Մէզքիւր թէզքէրէ նէյը օլունճագ իմիշ:

—

Զաթը հաղրէթը բատիշահի՝ մերհում Սուլթան Ապտիւլ Ազիզին պաչլաթտըրմըշ օլուպ, իթմամ իտեմմիշ օլտուղու Ազիզէյէ ճամիսինի եաբտրրըպ թէբմիլ իթմէք միւրատ պուլուրարագ, անճագ ինչաաթը մէզքիւրէյէ չիմտիյէ գատար սարի իտիլէն ագչէ հիսապընա գարբշզուբգ կիրմիշ օլտուղունան, երպապը ֆէնն վաեթասը բլյա սարֆիյաթը թախմին օլունմասը հագգընտա իրատ պուլուրմուշլար տըր:

—

ԿԻՒՆԼԻԳ ՀԱՎԱՏԻՍ

Պուլկարիսթան ինթիխապաթըն խիմամ պուլտուղու վէ ինթիխապ օլունան մէկտուպտան 47ոմ իսլանան օլուպ պունլարըն տախի էքսէրիսինին բրէնսին թարաֆտարը օլտուղու Սոֆիատան իապէր վէրիլիեօր:

—

Դարատէնիզ պօղազը իսթիհքեամաթընն թէֆթիշի իչիւն իսթիհքեամ վէ ինշաատ տարիբէսի բէիսի սանիսի Ապեատին բաշա հաղրէթլէրինին թահսիր ղիյասէթինէ պիր գօմիսիոն թէշքիլ օլունմուշ տըր:

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Ատանա վիլայէթինէ Հաճըն գայմագամըզը՝ Մէճիտիզի գայմագամ սապրգ իզզէթ պէյ էֆէնտիյէ թէվհիհ պույրուլմուշտըր:

—Շեգօտրա գօմանտանը Ապտիւլ բաշա հաղրէթլէրինին ռիսթպէսի ֆէրիգլեյէ թէրֆի պույրուլմուշ տըր:

—Ցիւն Պապը Ալի ագլամընա մայիս մասշը իթա օլունտուղու կիպի, իվկաֆ նէզարէթի մէմուրլարինէ տախի թէտարիւլատ գալմըշ օլան մասշլարընտան իբի մասշ իթա օլունմասընա պաշանրլամըշ վէ պու կիսինէրտէ ասքէրի թէգաիւտէրէ տախի պիրէր մասշ վէրիլէճէքմիշ,

—Սագըղ ճէղիրէսինտէ ֆօլէֆի իլլէթի զուհուր իթտիկինէ տայիր պիր գաչ կիւնտէ պէրու տէմէրան իտէն պիր չարխ՝ Սըհհիյէ մէճլիսի թարաֆընտան ըսմէն թէզգիպ օլունուեօր:

—Ասքէրի Շահանէէ չէքէր ըենկինտէ տօգտան եաղըդ էսվապ եաբըլահագմըշ:

—Ցիւն ագշամ Պէյօղլանտա եիքսէք գալտըրըմտա իչ Ռում պէյնէրինտէ մուարազա չըգարագ, իչէրինտէն պիրի պտրղը պրչագ եարալարընտան միթէէսիրէն վէֆաթ իթմիշ տիր:

—Պրուսա սանճաղընն հիչ պիր թարաֆընտա վէ եէնիչէհիր գազասընտա չէքիրկէտէն հիչ պիր էսէր գալմատըղընը խոթովնիյէթ կաղէթասը եաղրէօր:

—Պէյիւքդէրէ բիյացտանտա Ալֆհվերտիզատ Յուսէֆ պէյին խանէսի բէնէյէրէսինէ Ռումճա ռիսան իլէ եաղընը պիր թէզքէրէ պրրագբլըպ, պու թէզքէրէտէ միրի մումմիէյինին պաղընտա իշարէթ օլանան աղաճըն ալթընա 150 լիրա պբրագբլմասը վէ պբրագբլմասընը հալտէ պունուն պէչ օն միսլի պիր զարար վէրիլէճէյի պիտիրիլմիշ օլտուղունու կէչէն կիւն եաղմըշ իտի:

Պու մատտէ հիւքիւմէթը մահէլիյէ իսպար իտիմիշ օլմաղլա, մէզքիւր պաղըն ճիվարընա պաղը ժանտարմա վէ զապթիյէ նէֆէրընը բուսուսյա գօնուլտուգտան սօնրա, պիր թօրպա տէրունինէ պիր աղ պաղբը բարա գօնուլուպ, թարիֆ օլունան աղաճըն ալթընա վաղ օլունմուշ վէ պիր աղ սօնրա իբի Գարատաղը կէլիպ մէզքիւր թօրպայը ալը իբէն, ասաքիրի մէրգումէ բուսուտան չըգարագ պունլարը տէրտէթմ իլէմիշ տիր:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ցիւն էօյլէնտէն սօնրա Բաթրիգ Ամեն. Ներսէս Սրբազան հաղրէթլէրի՝ Գասը քէօյիւնտէ Արմենան գըղ վէ երբէք մէքթէպինի զիյարէթ իտէրէք, միտիրի լաշդ Զաքարեան Գրիգոր էֆէնտինին էսէրը ղայրէթի օլան թարագրեաթը վագրա հագգընտա պէեանը մէմուներէթ իթմիշ տիր:

—

Էրմէնի Գաթոլիկ Բաթրիքի ինթոխապընա տարր ահալի թարաֆընտան կէօնտէրիմիշ օլան գուրալարըն թաատաթը տինէքի կիւն տախի պիր խայը միւթէպէրան հուզուրընտա գօմիսիօնը մախսուսը թարագընտան իճրա օլունարագ խիթապ պուլուպ ագշամ իւսթիւ իգթիզա իտէն գօնիրօլ ճրա օլունտուգտան սօրա, հազպաթասը պիթանզիմ Մինօղա թէսիմ օլունմուշ տըր: Իչիթտիկիմիզ նէգարէն, Մինօղ պուկիւն սաաթ 3 տէ թէճէմմիւ իտուպ, էվվէլճէ միւթատ օլան տուա վէ մէրասիմնէն սօնրա Բաթրիգ վէ կաթողիկոս ինթիխապընա միւպաշէրէթ իտէճէք իմիշ:

Գուրա գազանան բիսգոբոսանըն էսամիսինին ճէտվէլի եէտիմիզ կէչմիշ օլմաղլա, գազանտրգլարը գուրա սրբասբլա պէր վէճհը զեյր տէրճ իթմիշիզ տիր:

Յէրսատէթտէ պուլունան թաշրալը Էրմէնի գաթոլիքէրինէ գուրա հագգը իթա օլունմամըշ տըր, չինքի պունլարըն գուրալարը քէնտի մէրասալէգլարը թարագընտան ախզ օլունմուշ տըր:

Նասըլ քի պէր վէճհը զեյր բուսուլատա կէօրիւնմէքտէ տիր, էն գէյատէ գուրա՝ Յեղապահ Սեմահէթլու Ազարեան սերբիսգոպոս հաղրէթլէրինէ իսապէթ իթմիշ տիր:

Պալատէ գիքը օլունան գուրա վէ ճէտվէլը էսամի տիր.

Գերապայծառաբ.	Մեռելք	Թաղուած	Ճէմանա
Ազարեան	683	664	1347
Մելքիսեդեկեան	223	625	848
Միքայէլեան	152	484	636
Թիլքեան	356	202	558
Խոսխոսունի	127	404	531
Նազարեան	136	303	439
Գաղանճեան	314	—	314
Գիւրեղեան	66	220	280
Առաքելեան	103	181	284
Գասպարեան	106	141	247
Մարմարեան	98	120	218
Պալթեան	65	141	206
Իսրաէլեան	67	80	147
Ղատիֆեան	51	80	131
Պահթիյարեան	72	—	72
Ներշապուհ	41	—	41
Հալաճեան	31	—	31
Զաքարեան	20	—	20

—

Պիր այտան զիյատէ միւտտէթտէն, էրու Պուրկաղա կիթմիշ օլան Ցտտեսական խորհրդական Մելիքեան Գարեգին էֆէնտի պու հաֆթա Սթամպօլա ավտէթ իթմիշ իսէ տէ, նամիգաճլըզը հասէպիլէ պիր գաչ կիւն բաթրիգխանէէ կէլէմէեէքմիշ:

—

Սնամպօլտա օգունմուշ տըր:

«Ինկիլիթերրա սէֆիրի լօրտ Ցիֆրին էվվէլկի կիւն Պապը Ալիյէ կէլէրէք, զաթը հաղրէթը վէքեաէլեթէնտի վէ խարիճիյէ նազարը բաշա հաղրէթլէրի իլէ միւլագաթ իթտիրանէն սօնրա, Գումմ—Գաբուա կիտէրէք, Էրմէնի Բաթրիգի Ներսէս էֆէնտի հաղրէթլէրի իլէ տախի միւլագաթ իյլէմիշտիր:»

—

Պիլէճիք առաջնորդը Գեր. Ղեւոնդ եպիսկոպոս Շիշմանեանըն Բաթրիգխանէ թարաֆընտան եօղատտա Մահմանադրութիւնը մէվգիի իճրայէ վազ իթմէկէ մէճուր իսիտիկի պունտան ագտէմ եաղըմըշ իտի:

Պու տէֆա եօղատտան եաղըլարընա կէօրէ, մուսիսիյէ Գեր. Ղեւոնդ եպիսկոպոս յունիսին ճընճը ճումա իրթէսի կիւնիւ եօղատտա մուվասէլէթ իտիպ, կէրէք միլէթիմիզ վէ կէրէք միլէը միւթէլիֆէի սարէ թարաֆընտան իհթիրամաթը ֆէվգէլատէ իլէ իսթիդպալ օլունմուշ, վէ Ռում վէ Էրմէնի մէքթէպլէրի չակիրտանը թարաֆընտան չու մինասիպէթլէ նազմաթը միւթէլիֆէ թէրճէննիւմ օլունմուշ, վէ հիւքիւմէթ թարաֆընտան կէօնտէրիլէն զապթիյէ նէֆէրաթը սաֆպէսթէի սէլամ օլմուշլար տըր:

Գեր. Ղեւոնդ Եպիսկոպոս Ռում քիլիսէսի էօնիւնէ կէլինճէ, թաթան էնիպ մէզքիւր իպատէթխանէյէ կիրմիշ վէ օրատա տուա իտէրէք, մուհապպէթ իւղէրինէ տէ մուխթասար վէ միւթէէսիր պիր մէգալէ իրատ իթտիքտէն սօնրա, երինէ այնը ալայ իլէ եօլունա տէվամ իտուպ, Էրմէնի քիլիսէսինէ միվասէլէթ իթմիշ, վէ օրատա տուվարար վէ նազմէլէրլէ իշղալ էթմիշ պաղ, «ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԹԱՄ ՎԷՐԻՄԻՇ տիր:

Օրատան տա առաջնորդարանա կիտիլիրքէտ, գարունուն իւզերինտէ չիշէքլէրլէ միւզէյէէն պիր քէմէր վէ պու քէմէրին արասընտա «Եպիսկոպոս չէմքէթլու Բաթիշահբիզ Սուլթան Ապտիւլ Համիտ էֆէնտիմիզ հաղրէթլէրի» «Կեցցէ Ամեն. Տ. Տ. Ներսէս Ս. Պատրիարք Հայր մեր.» «Կեցցէ Գեր. Ղեւոնդ Ս. Արքեպիսկոպոս Հայր մեր.» «Կեցցէ Ազգ, Սէր, Միութիւն, և Սահմանադրութիւն» լեվհալարը կէօրիւմիշ տիր:

Էրթէսի կիւնիւ տէ քիլիսէտէ միլէթիմիզտէն վէ միլէը ախրէտէն խընճախընճ ճէմաաթ հաղը օլտուղու հալտէ, էվվէլա Բաթրիգ Ամեն. Ներսէս Սրբազան հաղրէթլէրինին կոնդակը գրաաթ օլունուպ, պատէհու Գեր. Ղեւոնդ Եպիսկոպոս պիր նութք իյրատ իտէրէք, մէմուրիյէթի օլան Սահմանադրութիւնն ահքեամու ֆէվափտանի էհալիյէ իյդահ իյլէմիշ վէ հուզզարը գալալէրինի մէմնունիյէթլէ մէշհուն գըլմըշ տըր:

—

Էրմէնի Գաթոլիք իտարէ մէճլիսի բիյանէթինէ կէօնտէրիմիշ օլուպ, տերճի զըմնընտա պիր սուրէթի տախի թարաֆընդա իրատալ օլունմուշ օլան մէքթուպ տըր:

Ա. Ա. Ատենապետութիւն Վարչական Ժողովոյ կաթ. Հայոց.

Կ. Պոլիս 20 Ամ. 24 1001

Տէր,

Ստորագրեալս ընդունեցանք ծալքմը՝ որ կը պարունակէր տպեալ Հրահանգ մը, ընտրելեաց ցուցակ մը և քուէտոմս մը «Էրմէնի Գաթոլիք Բաթրիքխանէսի» կնքած, ուղարկեալ մեզմէ իւրաքանչիւրին, անշուշտ մասնակից ընելու զմեզ ընտրութեան Պատրիարք-կաթողիկոսին, որուն ձեռնարկուած կերեւի ըստ հրամանագրոյն Բ. Դրան:

Որչափ որ փափաքելի ըլլայ մեզ այսպիսի պարտքի մը կատարումը, չենք կրնար մեր սնկեղծ զգացմունքը չը յայտնել այժմեան քուէարկութեան տարօրինակ ընթացքին առթիւ: Առանց մանրամասն քննել հարկ սեպելու այս քուէարկութեան վերաբերեալ պարագաները, անկարելի է մեզ մեր ցաւն չյայտնել, նախ ընտրութեան եղանակին և հիմնական պայմաններուն օրինաւորապէս որոշուած չըլլալուն, մինչդեռ ասոնք ըստ պաշտօնական խոստմանն՝ որ տրուած էր մեզ Վարչութեան կողմէն, պիտի հաստատուէին ընդհանուր համաձայնութեամբ: Չեր կրնար նաև չզարմանալ, տեսնելով որ մինչդեռ ի սկզբանէ ի մեր սովորութիւն է Բ. Դրան հրամանագիրը ընդհանուր ժողովոյ մը մէջ կարդալ և անոր վայլող հրատարակութիւնը տալ, ոչ աք ի հասարակութենէն, բաց ի քանի մը անձանցմէ, արտօնութիւն ուռնեցած է ծանօթանալու անոր պարունակութեանը. նոյնպէս թէպէտև մեզի ուղարկուած հրահանգին մէջ ընդհանուր քուէարկութեան խօսքը այլ ոչ միայն ժողովրդեան մէկ մեծ մասը զրկուած է այն արտօնութենէն՝ որ իրեն վերաբերած է միայն պատրիարքական ընտրութեանց մէջ, այլ կարծես թէ քուէթուղթը բոլորովին ըստ քմաց բաշխուած և առանց կարելի ըլլալու զանոնք ընդունողներուն և չընդունողներուն մէջ օրինաւոր զանազանութիւն մը նշմարել:

Ահա այսպիսի ծանր պակասութեանց առջև որ բաւական են ապացուցանելու համար քուէարկութեան անկանոնութիւնը, առանց յիշելու միւս պարագաները, որ անոր չինծու գործողութեան մը կերպարանքը կուտան, պարտ անձին կը հաճարինք առ այժմ ետ կենալ այդ ընտրութեան մասնակցութենէն, և միանգամայն կը բողոքենք բացարձակապէս այդ անվաւեր գործողութեանց դէմ, վերապահելով մեր և հասարակութեան բոլոր իրաւունքը պատրիարքական ընտրութեան նկատմամբ:

Կ'աղաչենք, Տէր, որ բարեհաճիք հաղորդել այս թուղթս Վարչական ժողովոյն, և ընդունել մեր յարգանց հաւատիքը:

Յովհաննէս Զահկան, Յովհաննէս Սաֆրաստեան,
Մէյսրոպ Փորքնաքալ

ՐՈՒՍԻԱ

Պերլինտէն Թարգա Ռուսիա ահվալի հագգընտա աթիտէքի մուֆասալ վէ շաեանը միլիթէֆա թելէկրաֆ քէշիտէ օլունմուշ տրը։

«Ռուսիանըն Սլավ Թարաֆտարը օլան հէեէթը իտարէի հաղրէսի մուամէլաթընտա իճրան թերագիյաթ իթմէքտէ տիր։

«Պունտան պիր այ մուգատտէմ Դաթերին դանալընտա պիր չօգ բաթլար մատէնէր պուլունան մահալտէն թէքրար 2 թարպա տինաֆիթ պարութու քէշֆ օլունմասը իւզերինէ հիւքիւմէթը հաղրէ էյիճէ գանի օլաճագ տրը քի, իխթիլաճբար՝ գօնթ Լորիս Մելիգօֆքն քէմալը հիլմ ու սիւքիւնէթէլէ իճրա իյլէտիլի մէմուրիյէթի էնասընտա պու գատար տէհշէթլի օլմատրգլարը կկպի, մուվաֆֆագիյէթէ տէ բէք օ գատարնայլ օլամազլարտը։ Պէտպախթ տախտիլիէ նազրը սապրգընէն ճէնովայա վուգու պուլան սէեահաթընտան տօլայը պազը չիւպհէլէր մէ յտանա կէմիշ տիր, վէ տէվէրան իտէն չայիայա կէօրէ, բէք չօղու բահաթճա թագիւտիքտէն չբգարբլբգ մէմուրիյէթէ կէչէրիլէն 46 չաչուտլարտան պազբլարը միւշարիլէյ ժէնէրալը կէօղէթմէք իչիւն սէվգ օլունմուշլար տրը։ Շիւպհէ վէ թերէտտիւտ հէր սընքֆ էհալիէ սիրաեէթ իթմիշ իսէ տէ, եայրընը քէշյիւլէր չէքբու չիւպհէտէն արի պուլունմագտա տրբլար. զիրա Ռուսիա Զարը թէպասընտան պուլունան քէօյիւլէրէ օ տէրէճէ հիւրմէթ վէ իլթիֆաթ կէօսթէրմէքտէ տիր քի, սէրայրն զապթթանը՝ չու սրբատտա քէօյիւլէրէ սարլդատէկեան կիպի վէ սարլդատէկեանէ քէօյիւլէր կիպի իճրան մուամէլէ օլունտուղունու միւշահէտ իտիյօրլար։

«Բիվայէթէ կէօրէ, իմբերաթորը տօսթը վէ բէթերսպուրկուն շէհր էմինի ժէնէրալ Պարանգֆ Էհրաթորը ճէտիտին թախթա ճիւլիւսինտէ, միւխթէլիֆ սընքֆ էհալիէրէն միւխթէլիֆ հէեէթը մէպուսէրէրինի իմբերաթորը միւշարիլէյհէ թագտիմ իթմիկի սըրատտա, քէօյիւլէրի իւք սընքֆա կէչիրմիշ տիր։ Ճէրէեան իտէն ահվալէ պազբլբը իսէ, պիր նազրը սապրգ հագգընտա չիւպհէ իտիլտիկինէ իսթիղրապ օլունամազ։ Ռուսիանը Սլավ թարաֆտարը օլան հէեէթը իտարէի հաղրէսի վիւքէլի սապրգանը բալիթիգա միւսլիհանէսինի ղայէթէ թէհլիքէլի կէօսթէրմէքտէ տիր, վէ իշթէ պու թասավվուրա մէպնի չու էնատէ հիւքիւմէթի իտարէ իտէն էվվիայլ ումար՝ գօնթ Մելիգօֆքն հայտիլէթ վէ լայագաթընը իմբերաթորա թարիֆ իտուպ, գօնթը միւշարիլէյհին ֆէթանէթ վէ տիրայէթի հայիղ օլտուղունու ինքեար իտէմէմիշ, վէ անճագ կէօյա հիւքիւմէթճէ իշլերէ վուգուֆը թամը պուլունմատրգընը խապէր վերմիշ տիր։

«Պունա գարշըլըգ տիկէր թարաֆտան տէվէրան իտէն պիր չայիայա կէօրէ, շիմտիքի հէեէթը իտարէ էլինտէն կէլէնի տիրդ իթմէմէքտէ օլուպ, Լորիս Մելիգօֆքն նէգարէթի էնասընտա, ոերայը իկսաֆէ իթմէք վէ քէնտի վազիյէթէրինի թագվիյէ գըլմագ նիյէթիյլէ սէսսիզ սէտասըզ թօրանըլան մուխթարալարքն էօնիւնիւ ալմագ իչիւն լազըմ կէլէն թէտապիրի իթթիխազ իթտիքտէն մատտա, պու պապտէ սարֆը մագտէրէթ իթմիշ, վէ Պարանօֆքն թահթը նէգարէթինտէ պուլունան բօլիս՝ պու մուխթարլարը մէյտանա չըգարմագտա իմիշ։ Հէեէթը վիւքէլի ճէտիտէ պուլունան իշկիւղար վէ հագիգաթէն սէպաթը օլան ժէնէրալ Պարանօֆուն մէմուրլարը տախտա բաթլար լազըմլար քէշֆ իթմէքտէ վէ պէօյուք իխթիլաճբլար պուլմագտա օլտուգլարընտան, մէմլեքէթին թա օրթասընտա միւթէվէֆա իմբերաթորը գաթլի իչիւն գուրուլան բլանըն նէ տէրէճէ տրգգաթ վէ ուսթալրգլա իճրա իտիլմիշ օլտուղու անլաշըլմագտա տրը։ Միւթէվէֆա իմբերաթոր իքինճի Ալեքսանտրը էքսէր տէֆա քէշթ ու կիւզար իթտիյի պիրիւմէ եօլլարտա հէման պիրէր մի մէսաֆէտէ գումպարալար, Պաղչէլէր սօգաղընը ալթընտաքի լաղըմ, Գաթերին Գանալընտա վէ Թաշ քէօբրիւ ալթընտա 4 թօրպա տինամիթ պարութու վէ սաիր պիր չօգ տէհշէթլի մատտէլէր պուլունմագտա իմիշլէր, քի պունլարը բօլիս անգարիպ քէշֆ իտէճէք տիր։ Գաղան վէ ժինկար քէօբրիւսիւ ալթընտա վէ Գըզըգ սարայը գուրպինտէ պուլունան Գաթերին գանալը թահարրի օլունմագտա տրը։ Մէգքիւր գանալ Նէվա չայընա ագմագտա օլուպ, իչպու գանալը հէր կիւն տօլաշմալարը իչիւն սէֆինէ սանտալարընա էմրէր վերիլմիշ տիր։

«Հատտը զաթլերինտէ հէհէմմիյէթսիզ օլուպ, լաքին բէվիշը հալէ կէօրէ բէք պիյատէ մաթլուպա մուվաֆֆագ օլան ի՝չ չէյ իճատ օլունուպ, պունլարը պիրի օրտուտտա սագալ գոյվերմէք մատտէսի օլուպ, տիկէր իքիսի տէ իմբերաթորը արզուսընա թէվֆիգէն կէրէք օրտու վէ կէրէք բօլիսին եէնի պիչիմտէ բուպալար կիյմէլերի մատտէսի տիր։ Իւչ ասքէր եէնի իւնիֆորմալար կիյինպ ախիրէն իմբերաթորը հուզուրունա չէզմըլար տրը, պու բուպալարը էսքիլերտէն բէքտէ պիր ֆարգը եօգ տրը։

«Զապթթանը մէրգումէնին պիր գաչ հաֆթատան պէրու սագալ գոյվերմէլերի վէ քէղալիք օրտու սասքիրինին տէ սագալ պրագալարը քէնտի թարանմամը սաչլարը իլէ պիրլէշէրէք բէք թօհֆի պիր չէյ կէօրիւնմէքտէ տիր։ Բօլիսին իւնիֆորմասը քեամիլէն եէնի տիր։ Վէ ասըլ Մոսգօֆ պիչիմինտէ բուպատը, պունլարը սըրթընտա եարը պէլինէ գատար ուղմըշ պոլ պիր ճագէթ պուլունուպ, ՕՅագլարընտա տա ուղուն չիզվէլէր, վէ պաշլարընտա եաբաղրտան մամուլ եասը պիրէր շարգա պուլունմագտաարը։ Ռուսիա էրքեանը հարպիյէսի իչիւն ինկիլիզ էրքեանը հարպիյէսինին թաշրտըզը գըլըճ պիչիմինտէ գըլըճ նիւմունէլերի ըսմարլանմըշ տրը։ Բօլիս զապթիէնին բուպասը չուհատան իմալ իտիլմիշ օլուպ էթրաֆը սըրմա իշլէմէլի տիր։ Պու եէնի բուպալար ազար աղար եաբըլմագտա օլուպ, հէր քէսին իսթիղրապ վէ հայրէթինի մուճիպ օլմագտա տրը։ Պու եէնի բուպալարը կիյէն բօլիս մէմուրլարընը մաաշլարը արթըրըլմըշ տրը։ Չինքի ասքէրի թէչվիգ իթմէք եէնի իւնիֆորմա կիյինտիրմէքլէ օլմայը պ, իլա մաաշլարը չօղալթմագլա միւմքին օլուր։

«Բաիթախթէն պիլճիւմլէ կաղէթալարը թաղէիդ օլունմագտա տրը, զիրա պունլարը հիչ պիրի չիմտիքի ուսուլը իտարէ լէհինտէ պուլընմամագտա տրը։ Նէվէ Վէհդ կաղէթասը պիլէ խօշնուտ տէյիլ տիր, վէ բէք տէ ալա իտտաա օլունապիլիր քի, Սլավ մուհիպպի օլան հէյէթը հաղրէ աղասընը Ռուս կաղէթալարընտա հիչ պիր տօսթլարը պիլէ եօգ տրը։ անճագ Մ. Գաթգօֆ վէ Մ. Ագսագօֆքն հիչ պիր թեվֆճճիւհ վէ մուհապպէթը եհալիյի ճէլպ իտէմէյէն կաղէթալարը պու տէտիկիմիզ կաղէթալարտան միւսթէսնա տրբլար։ Ախիրէն իւչ տէօրթ կաղէթա հագգընտա իճրա օլունան չէտիտ ճէզալարա միւնզամմ օլմագ իւզրէ, Բէթերսպուրկտա պիր խայլի միւէլլիֆլէր պիր թահրիրաթը ումումյէ ալսզ իտուպ, հէր նէ գատար Ռուսիատա կաղէթալար թապ օլունմազտան էվվէլ սանդիւրտէն կէչմէքտէն գանունէն մատսուն իսէլէր տէ, միւէլլիֆինը մէրգուսմէ՝ մէզքիւր թահրիրաթ մուճիպինճէ, կաղէթալարընը սապահէն սաաթ տէօրտիւնտէն էվվէլ սանդիւրտէ իտարէսինէ կէօթիւրմէէ էմր ալմըշլար տրը։»

Թէրճ. Էֆէնտ. — Պալատէ միւնտերիճ թէլէկրաֆքն իպթիտալարընտա Ռուսիա տախիլյէ նազրը սապրգ ժէնէրալ գօնթ Լորիս Մելիգօֆ հագգընտա չիւպհէ իտիլտիկինէ տակր պիր ֆգրա վար իսէ տէ, ժէնէրալը միւշարիլէյհին մուախսէրէն Գաֆգասիա իմբերաթոր գայմագամըղընա թաեին օլունմասընա պագբլբը իսէ, Ռուսիա իմբերաթորը իչիւնճիւ Ալեքսանտր հազրէթլէրինին գօնթ Լորիս Մելիգօֆ հագգընտա էմնիյէթը քեամիլէսի օլտուղու վէ պալատէքի թելէկրաֆտա զիքը օլունան չիւպհէնին հիչ պիր վագթ ասլու էսասը օլմատրգը անլաշըլմագտա տրը։

ՏՈՒԲՈՒՆԸ ՕՍՄԱՆԻՑԷ

Մ. Պուրգ իլէ Մ. Վալֆրէյ՝Պերլին ահտնամէսինտէ միւսէրրահ օլան Օսմանը մալիյէսինէ տարը միւզաքէրաթը իքմալ իթմէք մէմուրիյէթիլէ Թիւրքիյա կիթմէքտէ օլտուգլարընտան, պու միւնասէպէթլէ Թ.Ֆ.Ղ տիյոր քի, մէզքիւր ահտնամէտ տէվլէթը Օսմանիյէ իլէ տիւէլը մուաղզամա թարաֆքընտան իմզա իտիլմիշ պիր էվրագ վար տրը, վէ պու էվրագտա, Պուլկարիսթան, Դարատաղ վէ սարէէնին՝ Օսմանը տույունընտան պիրէր զըսմ տէրէօհտէ իտէճէքլէրինէ տարը օլան ահքեամ տան մատտա, տույունը Օսմանիյէնին Թէսվիյէսինէ վէ եախօտ պիր միւխթէլիթ մալիյէ գօմիսիոնունքն թէչքիլինէ միւթէալիգ հիչ պիր ահքեամ եօգ տրը։ Մամաֆիհի տույունը Օսմանիյէ մէսէլէսի Պէրլին գօնֆէրանսընտա նազարը տրգգաթա ալընը պ, օ պապտէ ճէրէեան իտէն միւզաքէրաթքն մուհարրէրաթը ըէսմիյէսի մազպաթալարտա գայտ օլունմուշ տրը։ Ամիտէքի ֆգրա՝ մէզքիւր գօնֆերանսքն 18ինճի բրօթոգօլքն խիլասասը օլուպ, էբէյիճէ միւսէրրահ սուրէթտէ գալէմէ ալընմըշ կիպի կէօրինիյօր։

«Իթալիանքն պիրինճի մուրախասը՝ ըէֆիգէլերի պուլունան Ֆըրանսա վէ Ինկիլթէրրա իլէ իթալիանքն նամընա օլարագ, բրօթոգօլա տէքրճ օլունմագ իւզրէ ամիտէքի պէյանաթը արզ իտէր։

«-Գօնկրէտէ մուրախխասլար պուլունտուրան տէվլէթլէր՝ Ամամպոլտա էրպապը մէհարէթտէն միւթէշէքքիլ պիր մալիյէ գօմիսիոնու թէշէսիս օլունմասընը Պապը Ալիյէ Թավֆիյէ իթմէք արզուսունտա պուլունույօրլար։ Ազալարը հիւքիւմէթը մէթպուալարը թարաֆքընտան թային օլունճագ իչպու գօմիսիոն՝ թահվիլաթը Օսմանիյէ համիլլերինին շէքեայէթլերինի նազարը թէտգիգէ ալմագլա միւքելլէֆ պուլունճագ, վէ անլերի խօշնուտ իթմէք իչիւն, ահվալը մալիյէի Օսմանիէյէ մուվաֆքգ օլան էն միւէսսիր թէտապիրի թէքլիֆ իտէճէք տիր։

«Գարաթէօտորի բաչա տէմիշ տիր քի, հիւքիւմէթը Սենիյէ մալիյէ մէսէլէսինէ էն զիէատէ հասրը նազարը տիգգաթ իտէճէք տիր։ Օսմանը մալիյէսինի միւմքին մերթէպէ իսլահ իթմէք Պապը Ալինին հէմ վազիֆէսի վէ հէմ տախտ մէնֆաաթը իճապընտան տրը։ Գօնկրէտէ Օսմանը մուրախասլարը՝ վերկի վէ տույունը միւնասիպ պիր հիսսէսի վէ սարբէ հագգընտա միւխթէլիֆ թէքլիֆլեր արզ իթմիշ օլուպ, պու թէքլիֆաթ, հիւքիւմէթը Սենիյէնին՝ տայինլերինէ ֆայիզ վերմէք իչիւն սարֆ իյլեեէճէկի սայու իգտամաթը իսպաթ իտէր։ Լաքին տէվլէթը Օսմանիյէ՝ Ֆրանսա, Ինկիլթէրրա վէ Իթալիա մուրախասլարընը պէյանաթընը գապուլ իթմէմիշ տիր։ Դարաթէօտորի բաչա՝ պիր սուրէթը թէսվիյէնին վագթ ու ահվալինի թայինէ գատրը օրմայըպ, անճագ Օսմանը տայինլերինին քէնտիլերի իլէ հիւքիւմէթը Սենիյէ պէնինտէ պիր իթիլաֆ հուսուլինէ արզուքէշ պուլունտուգլարընը պիլպէյան, տէվլէթը Օսմանիյէնին վարիտաթընա կէօրէ տայինլերինի խօշնուտ իտէճէկինի տէրմյան իլէմիշ տիր։

«Գօնֆէրանս ըէիսի՝ գօնթ Գորթի թարաֆընտան ըէֆիգլերի ինկիլթէրրա վէ Ֆրանսա վէ Իթալիա նամընա օլարագ արզ օլունան թէքլիֆի գապուլ իտիպ իթմէէ. ճէքլերինի տիկէր տէվլէթլերէ սիւվալ իթտիքտէ, Ավսթրիա–Մաճարիսթան վէ Ռուսիա մուրախասլարը թէքլիֆը մէգքիւրէ մուվաֆագաթ իթտիքլերինի պէեան իթմիշլեր տիր։

«Բրէնսվիզմարգ՝ տախտ Ալէմանիա նամընա օլարագ այնի պէյանաթտա պուլունմուշ, վէ էվրագը մէզքիւրէնին բրօթոգօլտա տէրճ օլունճաղընը խապէր վերմիշ վէ գօնֆէրանս տա պու մատտէյի մաղպաթայա գայտ իթմիշ տիր։»

ՄԷՔԵԱԹԻՊ

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐ

Շէհրը մէզքիւր մուխպիրիմիզտէն մայիս 24 թարիխլէ ալտըղընմըշ մէքթուպ տրը։

. . . Խմբագրապետ,

Քանի մը շարաթէ ի վեր է Պոլսոյ թիւրք թերթերուն մէջ կը կարդանք թէ՝ երկու տարի առաջ տեղէս Հալեպ աքսորեալ քիւրդ բռնաւոր պէյեր և աղաներն կայսերական բարեհամ կառավարութեան կրկնակի աղերսագրեր գալով իրենց դատախազաց հետ տառուիլ կը խնդրեն և իրենց դատախազներն կը պահանջեն անհապաղ նկատուելով հաստատեցին իրենց տեղեկագրումը և Ապէտին բաշան ալ աքսորեց Հալէպ։ Հիմա Պոլսէն կը պտռնան թէ մենք դատախազներ չունինք. եթէ ունինք մեր դատն նորէն թող տեսնուի. ապահով թող ըլլան քիւրտ բռնաւորք եթէ այս անգամ կրկին քննութիւն ըլլայ՝ օրէնքն առանց աշառութեան զիրենք պիտի պատժէ և թող գիտնան ժամանակ անցը. Նելով իրենց ըրածներն մոռցուած չէ. կը յիշէ՞ք Տէր, մենք ալ այն ատեններն կըսէինք որ մանրամասրն քննութիւններ հարկ էր, և առանց որոշեալ պայմանաժամի աքսորնին թէ հարստահարելոց և թէ Տէրութեան շահուց հակառակ է, քանզի եթէ մանրամասն քննութիւններ լինի, ամենն ալ ըսեմ՝ չափազանթիւն ըրած չեմ լինիր՝ որ կախաղան երթալու պատիժներ պիտի ընդունին Մենք կ'լուսանք որ բարեհամ կառավարութիւնն կրկին քննութիւն ալ բանայ՝ դարձեալ իրենց դէմ եղած գանգատներէն չի պիտի կրնան արդարանալ. այս տողերն գրելով նախ կուզեմ ամենուն յայտարարել որ պէյից դէմ բողոքողներն երբ որ ուզուի պատրաստ են իրենց բողոքներն ներկայացնելու, և երկրորդ նոցա ուշադրութիւնն հրաւիրել որ գուցէ խաբուած ըլլան քիւրդ պէյերու աղերսներէն, քանզի նոքա խիստ յաջողակ են այս և այն պատրել ագէտ, յիմար և խեղճ դիմակներուն տակ։

2. — Անցեալ տարի սոսի միջոցին Տիգրիս գետին վրայ սայլակներու վրայէն վաճառականաց ցորենի բեռներ կողոպտուած էր Սղերդի մօտ գիւղի մը առջև նոյն տեղերուն քիւրտերէն։ Ցորենի բեռներն Մուսուլ և Պաղտատ պիտի երթային. և այն ատեններն Մերտին քննութիւնք սկսած լինելով վերջապէս անցեալներն Մերտինի նախնական դատարանին այն ամեն մեղադրեալ վրան հաստատուելով իրենց օրինական պատիժն կրելէն յետոյ ցորեններու արժէքն ալ ասարի տեղն գտնուող գիւղերէն առնուին ալ մինգամայն վճռուելով որու որ հարկ էր նոյն միջոցներուն դատավճռի բովանդակութիւնն զեկուցուած էր. բայց երկու ամիս յառաջ տեղւոյս Պարսկաց հիւպատոս Հիսէյին պէյն Մերտին երթալով ինքն այն ամեն կողոպուտներուն փոխանորդ ներկայանալով դատավճիռն ձեռքն անցունելով կսկսի հակառակ օրինաց գիւղացիներէն բռնի ստակ հաւաքել, և այս գործմանց դէմ ալ խեղճ գիւղացիք տեղւոյս կառավարութեան բողոքելով՝ Վսեմ. կուսակալի հրամանաւն և Վերաքննիչ ժողովոյ որոշմամբն տեղւոյս ընդհանուր դատախազ Մահմուտ էֆէնտին քննութիւնն ընելու ղրկուեցաւ թուականէս 5 օր յառաջ։ Հաւաքեալ ստակի գումարն երեք հազար ոսկիի կը հաշուեն, իսկ եղած կողոպուտն վեց եօթն հարիւր ոսկի. այս մասին առ այժմ այսչափ գրելով կը խոստանամ քննութեանց արդիւնքին հետ մեր մանաւոր քաղաքի տեղեկութիւններն մանրամասնաբար գրելու և որդ որանկ է նորա ուշադրութիւնն հրաւիրելով դարմանն խնդրել ինչպէս նաև յիշեալ Հիսէյին պէյին այլ և այլ գործերու մէջ խաղցած կարդալու, ոչ պաշտօնապէս յայտարարեց ամենուն որ իրենց գիւղերն դառնան խոստանալով որ մէկիկ մէկիկ ամէն գիւղ պրատելով իրենց դատերն պիտի տեսնէ. Զեն յիշեր այն միջոցին քառասունի չափ մեծագոյն մասն Մահմետական և բարձր պաշտօնեայներէ բաղկացեալ յանձնաժողովն Ապէտին բաշային հետ խորհրդակցելով, իրենց վրան եղած ամեն բողոքներն հաստատուելով, երկրին և պետութեան գանձուն ճշմարտակար նկատուելով հաստատեցին իրենց տեղեկագրումն և Ապէտին բաշան ալ աքսորեց Հալէպ։ Հիմա Պոլսէն կը պտռնան թէ մենք դատախազներ չունինք. եթէ ունինք մեր դատն նորէն թող տեսնուի. ապահով թող ըլլան քիւրտ բռնաւորք եթէ այս անգամ կրկին քննութիւն ըլլայ՝ օրէնքն առանց աշառութեան զիրենք պիտի պատժէ և թող գիտնան ժամանակ անցը. Նելով իրենց ըրածներն մոռցուած չէ. կը յիշէ՞ք Տէր, մենք ալ այն ատեններն կըսէինք որ մանրամասրն քննութիւններ հարկ էր, և առանց որոշեալ պայմանաժամի աքսորնին թէ հարստահարելոց և թէ Տէրութեան շահուց հակառակ է, քանզի եթէ մանրամասն քննութիւններ լինի, ամենն ալ ըսեմ՝ չափազանթիւն ըրած չեմ լինիր՝ որ կախաղան երթալու պատիժներ պիտի ընդունին Մենք կ'լուսանք որ բարեհամ կառավարութիւնն կրկին քննութիւն ալ բանայ՝ դարձեալ իրենց դէմ եղած գանգատներէն չի պիտի կրնան արդարանալ. այս տողերն գրելով նախ կուզեմ ամենուն յայտարարել որ պէյից դէմ բողոքողներն երբ որ ուզուի պատրաստ են իրենց բողոքներն ներկայացնելու, և երկրորդ նոցա ուշադրութիւնն հրաւիրել որ գուցէ խաբուած ըլլան քիւրդ պէյերու աղերսներէն, քանզի նոքա խիստ յաջողակ են այս և այն պատրել ագէտ, յիմար և խեղճ դիմակներուն տակ։

2. — Անցեալ տարի սոսի միջոցին Տիգրիս գետին վրայ սայլակներու վրայէն վաճառականաց ցորենի բեռներ կողոպտուած էր Սղերդի մօտ գիւղի մը առջև նոյն տեղերուն քիւրտերէն։ Ցորենի բեռներն Մուսուլ և Պաղտատ պիտի երթային. և այն ատեններն Մերտին քննութիւնք սկսած լինելով վերջապէս անցեալներն Մերտինի նախնական դատարանին այն ամեն մեղադրեալ վրան հաստատուելով իրենց օրինական պատիժն կրելէն յետոյ ցորեններու արժէքն ալ ասարի տեղն գտնուող գիւղերէն առնուին ալ մինգամայն վճռուելով որու որ հարկ էր նոյն միջոցներուն դատավճռի բովանդակութիւնն զեկուցուած էր. բայց երկու ամիս յառաջ տեղւոյս Պարսկաց հիւպատոս Հիսէյին պէյն Մերտին երթալով ինքն այն ամեն կողոպուտներուն փոխանորդ ներկայանալով դատավճիռն ձեռքն անցունելով կսկսի հակառակ օրինաց գիւղացիներէն բռնի ստակ հաւաքել, և այս գործմանց դէմ ալ խեղճ գիւղացիք տեղւոյս կառավարութեան բողոքելով՝ Վսեմ. կուսակալի հրամանաւն և Վերաքննիչ ժողովոյ որոշմամբն տեղւոյս ընդհանուր դատախազ Մահմուտ էֆէնտին քննութիւնն ընելու ղրկուեցաւ թուականէս 5 օր յառաջ։ Հաւաքեալ ստակի գումարն երեք հազար ոսկիի կը հաշուեն, իսկ եղած կողոպուտն վեց եօթն հարիւր ոսկի. այս մասին առ այժմ այսչափ գրելով կը խոստանամ քննութեանց արդիւնքին հետ մեր մանաւոր քաղաքի տեղեկութիւններն մանրամասնաբար գրելու և որդ որանկ է նորա ուշադրութիւնն հրաւիրելով դարմանն խնդրել ինչպէս նաև յիշեալ Հիսէյին պէյին այլ և այլ գործերու մէջ խաղցած մեծ ճարպիկութեամբ դերերն։

3.—Այս օրերս տեղւոյս Նախնական և վերաքննիչ դատարաններն երկու հետաքրքրական դատեր պիտի տեսնուի կրսուի յառաջիկայ շաբթու մէջ. Նախնական դատարանի դատն՝ Չբա Դոմոյ Էնֆիէճեան Մկրտիչ աղային և Գաղաղեան Ճպուր էֆէնտիի մէջտեղն է. Մկրտիչ էֆէնտի՝ Գաղաղեաններու մի քանի խանութներն և տունն «Էէլէ-Ռիզ» ընելով աճուրդի տուած էր, և Ճըպուր էֆէնտի ալ ըստ օրինի Չբա Դոմոյ էրէ Ռիզ հիմնարկեալ դատուիլ խնդրած է և Նախնական դատարանի երկու ճիւղերն միանալով Ճպուր էֆէնտի բողոքագիրն ընդունելով որոշած են դատաստաններն տեսնել։ Իսկ երկրորդ դատաստանն ալ վերաքննիչ ատեանն պիտի տեսնուի. դատաստանի ենթարկուողն է տեղւոյս ընդհանուր դատախազի օգնական Շաքիր էֆ. և դատախազն է ընդհանուր դատախազը։ Ընդհանուր դատախազը յիշեալին դէմ Արդարութեան գործոց նախարարին բողոքելով իւր պաշտօնակուութիւնն խնդրած էր, բայց Դատական նախարարութենէն եկած հրամանն՝ որ քանի շաբաթէ ի վեր է եկած, կը հրամայէ դատաստանն տեսնել ըստ օրինի և յետոյ հարկ ըլլայ նէ պաշտօնանկ ընել. այժմ օրէ օր կը ձգեն դատաստանի տեսնուիլ, Շաքիր էֆէնտիին դէմ եղած ամբաստանութիւնքն՝ Գաղաղեանց հուչակաւոր խնդրոյն մէջ կողմնակի դիրք բռնած լինելով, Գաղաղեաններն պաշտպանելով այլևայլ օրինական զեղծմունքներ գործած լինելն է եղեր։ Բայց Տէր Խմբագրապետ, ամենէն զարմանալին հոս է որ Շաքիր էֆէնտին դատաստան տեսնուիլ կը խնդրէ, դատաստանն տեսնող չկայ, չենք գիտեր ի՞նչ հանելուկ է. երանի թէ այս երկու պաշտօնական անձանց դատաստաններն տեսնուեր և յանցաւորներն ալ որոնք որ ալ ըլլային պատժուելով բարի օրինակ մը ըլլար թէ այն ամեն պաշտօնէից և թէ հանրութեանն, և եթէ այս երկու պաշտօնէից դատաստաններն տեսնուի, հիմակուընէ կը խոստանամ դատաստանի արդիւնքն հաղորդել Թերճ. Էֆէնտի պատուարժան ընթերցողաց։

4.—Տեղւոյս դատաւորութեան պաշտօնն Սուտուր Ահմէտ խուլուսի էֆէնտիի պաշտօնանկութեանը վերայ երեք ամսի չափ կար թափուր էր, անցեալ օրն նորընտիր դատաւորն Մէհմէտ Էմին էֆ. քաղաքս ժամանեց և կառավարութեան կողմէն հարկ եղած պաշտօնական ընդունելութիւններով իւր առժամանակեայ փոխանորդին կողմէն հիւրընկալուեցաւ. յիշեալ ծերունի դատաւորն կըսուի թէ բաւական փորձառու և պարկեշտ պաշտօնեայ մըն է։

5.—Կուսակալութեան և Քարբերդի նահանգին դատարանաց ընդհանուր տեսուչ Վսեմ. Ֆերիտ պէյն որ հինգ ամսոյ չափ կայ հրամանաւ իւր պաշտօնէն հեռանալն, դատարանաց վարմութիւնն օր ըստ օրէ նուազելու վրայ լինելով և ամեն կողմէն ալ դժգոհութիւնք տեսնուելով, կ'աղաչեմ Ֆերիտ Խմբագրապետ, որոնց որ անկ է նոցա ուշադրութիւնը հրաւիրէք որ անյապաղ Վսեմ. Ֆերիտ պէյն իւր պաշտօնին գըլուխն ղրկելու չնորհն ընեն։ Ֆերաւի Ֆերիտ պէյը իւր ունեցած հմտութիւններովն, քաղաքագիտութեամբն և լեզուագիտութեամբն չկրցաւ դատարաններն ըստ արժանւոյն բարւոքել և ամեն զեղծմանց առաջքն առնել, բայց իւր ներկայութիւնն ալ խիստ օգտակար եղած էր բարեկարգութիւնն բոլորովին չխանգարուելուն, քանզի Նորին Վսեմութիւնն քաղաքային, զինուորական և դա-

տական ընդհանուր պաշտօնէից վրայ խիստ ազդեցութիւն մը ունեցած է, բայց կըսուի թէ կրկին չպիտի վերադառնայ իւր պաշտօնին և պիտի հրաժարի, և եթէ այն ալ իրաւ է, Տիգրանակերտի ողջամիտ մասի կողմէն մեր ցաւակցութիւնն յայտնելով խնայարհաբար կը խնդրեմք դատական գործոց նախարար Վսեմ. Ճէվատէտ բաշայէն որ ուրիշ մը ընդհուպ կարգելու չնորհն ընէ, քանզի ամեն զեղծմունք չեն հրատարակուիր, բայց դատական տեսչին կրնան յայտնուիլ։

ԱԶԳԱՆՈՒԷՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ՀԱՆԴԷՍ Ի ՎԱՆ

Շէհրը մէջբիւրտէ Ազգ. Ընկերութիւնը Տնօրէն Ժողովը թարգիմանատեղիի զրմնընտա աթիտէքի մէջթուպ թարգիմըղա իրսալ օրունուշ տրը։

Ազգանուէր ընկերութիւնը նըկատելով որ Վանայ Ժողովուրդը տոգորեալ է երախտագիտութեան և շնորհակալութեան ջերմ զգացումներով դէպի Հայաստանի սովէլոց ընդհանուր բարերարներն և առ կեդրոնական խնամատար մեծ ցանձնաժողովն ու նորա օժանդակ մասնաժողովս, նկատելով որ վայելուչ է ժողովրդեանն զգացումներն ի հանդէս ածել, ցուցանելու թէ դիտէ նա ճանաչել իւր երախտաւորներն ու բարերարներն, մայիս 17ի կիրակի Արարուց մեծ վարժարանին մէջ ընդ նախագահութեամբ Առաջնորդական փոխ. Գեր. Գարեգին վարդապետի ի դիմաց ժողովրդեան շնորհակալութեան մեծ հանդէս մի կատարեց, միջոց մի լինելու համար նորա սրտագեղ զգացմանց արտայայտութեան։ Այսպիսի նուիրական հանդիսի մը պատշաճ չքեղութեան համար ոչ ինչ ջանք չխնայեց ընկերութիւնը։ Հանդիսավայրին մէջ բարձր տեղ մը ի տես ամենեցուն ծաղիկներով զարդարեալ սքանչելի գեղեցկութեամբ դրուած կար մի մեծ յիշատակարան, որոյ վրայ գոյնզգոյն և ներդաշնակ դասաւորութեամբ դրուած էին Սովէլոց խնամատար կեդր. Ցանձնաժողովոյն մեծահռչակ անդամոց անուններն՝ վերևն ունենալով իրենց Նախագահ Ամեն. Ներսէս Ս. Պատրիարք Հօր ոսկեծղի և արծաթափայլ անունն և պաշտելի կենդանագիրն չշքաստեալ ի բիւրերանգ ծաղկանց։ Յիշատակարանն իբրև ճաճանչափիւռ մի փարոս գրաւելով կը զոչուէր բոլոր հանդիսականաց աչքերն որք արդէն լցուած էին ներքին ջերմ զգացմանց զօրութեամբն ու աւիւնովն։ Ամենուն սիրտը կ'եռար ու երակներն բորբոքման մէջ էին, ըստ որում աչերնին սևեռած միշտ կը դիտէին Հայաստանի սովէլոց բարերարաց այդ վեհ ներկայացուցիչներն, որոց երանաւետ և հոյակապ ստուերներն, կարծես, հանդիսականաց վառուած երեւակայութեան կը ներկայանային հանդիսավայրին մէջ, որ կը հեծէր բազմութեան ներքև, բազմութիւն՝ որ կոհակաձև ալիքներ կը յարուցանէր, ըստ որում չափն աւելի էր ու տեղն անբաւական դարձած էր։ Ժողովրդեան ամեն դասակարգն բազմաթիւ ներկայացուցիչներ կային, ինչպէս և Ազգ. և Ռուս. Վսեմ. փոխ—Հիւպատոսներն։ Նոյն օրն բոլոր եկեղեցիներ կարդացուած չրջաբերական մը պաշտօնապէս հրատարակած էր սովէլոց նպաստի դադարումն, ու բարերարաց համար օրհնութիւն և բարեմաղթութիւն ապսպրած էր։ Ազգանուէր ընկերութիւնն ալ ճիշդ այդ օր յարմար գտաւեց այս նուիրական հանդէսին օրը։ Ժամը 4ին բացուեցաւ ատեանը, երգեր և նուագարաններ գեղգեղելէն վերջ ըստ պատշաճի, և հանդիսականաց բորբոքած սիրտն առաւել ևս հրաբաւառելէ ետք, ընկերութեանս Լսարանի տեսուչ և հանդիսին տնօրէնը կարդաց մի մեծ տեղեկագիր, յորում ընդարձակօրէն բացատրեց սովէլոց եղած խնամքին մեծութիւնը և այն ազգովին ջանքն որ եղաւ փրկել Հայաստան գոյութեան կռուոյն մէջ, յայտնեց թէ ի՞նչպէս ծանր համարեցին տարաբնակ Հայերն տեսնել սովուն հարուածներն որք կը գային լրացնել Հայաստանի աղետներն, և թէ ի՞նչպէս ընդ հրամանատարութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր դիւցազնական և ասպետական ահեղ պատերազմ մը ղեցին սովուն դէմ գլխաւոր բանակատեղին լինելով Քաղկեդոն, ուստի կը ճառագայթէին զօրութիւնք, որում նպաստ կը մատակարարէին երկրագնդի բևեռներն, հասարակածն և հինգ մասերն։ Եւ թէ ի՞նչպէս յաղթանակն չուշացաւ և Հայաստան փրկեցաւ։ Սոցին ընկերցաւ ու թշուառութիւնն տեղի տուաւ։ Այս ալա. բանական բացատրութիւններէ և եկեղեցիներն կարդացուած յիշեալ գեղեցիկ շրջաբերականին մի օրինակն ալ հոն կարդացուելէ զկնի, շարունակեց ատենախօսն իւր խօսքեր և որչափ կարելի էր ներկայացուց բարերարաց գլխաւորներն, նուիրատու վեհապետներն, հռչակաւոր անձերն, ընկերութիւններն, լիչեց սովեալ 17 գաւառներն և նոցա նպաստող կեդր. Ցանձնաժողովոյն պատասխանատու 230 օժանդակ մասնաժողովներն աշխարհի այլ և այլ մասանց ու տերութեանց մէջ, (դոցա ամենուն անուններն լսուելուն կը գոռային ուժգին ծափահարութիւնք։) Եւ գլխաւորապէս խնամատար կեդր. Ցանձնաժողովոյն գերմարդկային ջանքերն ու անսահման աշխատութիւններն. և զանոնք պատմելուն առթիւ նորա Ատենադպիր Մեծ. Պ. Շաչեան էֆ. իբրև Շէյքսբիր մը ներկայացուց և յիշատակեց իւր այն սքանչելի գրուածներուն համար որք զինքն կաճառակից ըրած էին անմահ բանաստեղծից և անմոռաց գրագիտաց։ Եւ կարդաց ճաշակ մը տալու համար ունկնդրաց նորա գրչի վեհութեան և փափկութեան, կեդր. Ցանձնաժողովոյն «Առ բարերարս Հայոց» ուղղած 1880 հոկտ. 1/13 ամսաթիւ սքանչելի նամակն, զոր զմայլմամբ լսեց ժողովուրդը և դրուատեց եռանդալից ծափահարութեամբք ու կեցցէի աղաղակներով, որք ամենամեծ պակն էին ատենօք Տիմոթիէսներու և Կիկերոններու և են այժմ նոցա նմանեաց։ Այնուհետև Վանայ խնամատար մասնաժողովին աշխատութիւններն յիշատակեց և իմացուց թէ որչափ յայտնի են արդէն ժողովրդեան նորա ջանքն ու անձնուիրութիւնը և Ս. Հայրիկի անձանձիր հոգածութիւնը և գթաւոր գործունէութիւնը, որովք իբր 13 հազար ոսկի սպառեցան ի նպաստ Վանայ սովէլոց միայն։ Եւ իբրև ժողովրդեան շնորհակալեաց ու երախտագիտութեան յայտարարնշան. ի դիմաց բոլոր հանդիսականաց փունջ մի ծաղկանց նուիրեց Մեծ. Սերտակ էֆ. Տէր Սարգսեանցի Ատենադպրի և հանդիսին մէջ ներկայացուցիչ Վանայ խնամտղ Մասնաժողովին, և Վասպուրականի մասնաւոր բարերարաց կարգը մեծանուն Սանասարեանցի, Մշոյ խմբագրապետ հրաչակաւոր Արծրունիի, (1) և միւս լրագրապետաց և մասնաւորապէս Թէր. Լիֆէոլի անուններն, ընդորս և Քերովբէ էֆ. Գույում. ճեանն ալ յիշատակուելէ ետք, վերջացաւ տեսչի կարդացած ընդարձակ տեղեկագիրն։ Երբէք այն աստիճան որոտընդոստ և եռթերադղրդ ծափահարութիւնք չէին եղած, որչափ եղան այս հանդիսին մէջ հարիւրաւոր անդամ, երբ անուանց կամ մեծ դիպաց յիշատակութիւն կըլլար։ Ժողովուրդը այլ յայլմէ եղած էր բոլորովին զգացմանց սաստկութենէն և ուրախութենէն որ առիթ կունենար ներկայել իւր համակրութիւնն և սքանչացումն ու երախտագիտութիւնն առ իւր բարերարս։ Յետ մի քանի ներդաշնակ երգոց և նուագերգութեանց Արժ. Ղևոնդ վարդապետ Փիրղալեան ի դիմաց խնամատար ընկերութեան մասնաւոր շնորհակալութիւն յայտնեց սովէլոց բարերարներուն, և խնամատար Ցանձնաժողովոյն յայտնելով թէ ի՞նչպէս նոյն ընկերութեան սաներն ալ նպաստ ընդունած էին այն համանգութի նուիրատուութենէն։ Նոյն հետայն Սեդրակ էֆ. Տէր Սարգսեանց ոտք ելնելով «Այս ծաղկափունջն ինձ նոր կեանք պարգևեց և ահա այդ կեանքը ժողովուրդին կը նուիրեմ» ըսաւ ու սիրեց հանդիսականաց վրայ։

Եւ ապա հանդիսին վերջ տուաւ Գեր. Գարեգին Ս. Հայրն մի այնպիսի վսեմ ատենախօսութեամբ որոյ գեղեցկութիւնը, փափկութիւնը և ազդուութիւնը իրեն միայն յատուկ է։

Ներփակեալ շրջաբերականին պատճէնը որ եկեղեցիները կարդացուեցաւ, ինչպէս վերև ըսինք, Նորին Գերապատուութեան գրչէն ելած է, ընթերցողք զայն կարդալով կրնան իմանալ նաև հանդիսին վերջը խօսած ատենաբանութիւնը, յորում ուրիշ բարձր իմաստներէ ետք, իբրև գլուխ Վանայ Հայ հասարակութեան ամփոփեց շնորհակալութիւններն և կրկնեց եռանդագին. նոյնպէս գոհութիւն յայտնեց հանդիսականաց որ փութացին ներկայ գտնուիլ այս նուիրական պարտուց կատարման. շնորհակալութիւն յայտնեց ի դիմաց ժողովրդեան նաև Ազգանուէր ընկերութեան որ միջոց եղաւ այս գեղեցիկ պարտականութեան գործադրութեան և ժողովրդեան զգացմանց արտայայտութեան։ Բուռն ծափահարութեամբք ողջունուեցաւ և հանդէսն վերջացաւ ժամ 5 1/2 ին մինչ հանդիսականք շնչապառկըլլային բազմութենէն։

Կը խնդրեմք Մեծ. Տէր, բարեհաճեցէք ներկայս հրատարակելով թարգման և միջնորդ հանդիսանալ Վանայ ժողովրդեան սրտին և զգացմանց։

Ի դիմաց Ազգանուէր Ընկերութեան
պաշտօնէից ժողովոյ
Քարտուղար. Նախ. և Տեսուչ լսրնի.
Թորոս Պալեան Մարտիրոս Նաղաշեան
1881 մայիս 23
Վան

—

Պալատէքի մէջթուպտա զիքր օրունան շրջաբերական պէր վէճհի զիյը տէրճ օրունուր։

Եկեղեցեաց Հայոցս Վասպուրականի, եկեղեցականաց և և ժողովրդականաց սիրելեաց մերոց ի Քրիստոս

Ողջոյն և օրհնութիւն։

Անցած է ձմեռը, և նախախնամութեան ամենողորմ կամքը զարդարած է ահա բոլոր բնութիւնը գարնանային վայելչութեամբ, մեր շուրջը՝ կը խայտան դառն ու մաքին, հաւքն ու ձագը, մեր աչքը կը տեսնանք ծառն ու այգին, անդն ու անդաստան, մարգն ու բուրաստան կանաչաւէտ, ծաղկալից, որք պարարելով մեր աչքերը՝ կը պարարեն և մեր յոյսը։ հաւատի եմք ալ թէ՝ անցաւ ցաման և կարօտութեան ամն և օրը, և բարեաց ու առատութեան հասաւ մեզ ամանոր։ Օրհնեալ է Արարչեան Աստուած։ Աստուածային բարկութեան օրերուն մէջ իսկ՝ ողորմութիւն ծաղկեալ, մեր նեղութեանց օրերու մէջը Առաքինութիւնը վերաբուսեալ տեսանք, և զմայլմամբ պէտք է օրհնեմք Արարչին կամքը։ Սովը, սոսկալին սովը կսպառնար Հայաստանի հայուն, կարօտութիւնը, քաղցն ու մերկութիւնը դահճի նման կը խոցէին, կը չարչարէին, և աղաղակաւ կամ մընչախեղդիկ անմռունչ դիակներ կը սփռէին տներու և դաշտերու մէջը։

Սիրտը հիւանդ, միտքը հիւանդ, մռացան պահ մը մայրերն անդամ իրենց աղեաց դորովանքը, փախաւ հարսն հոլանի անպատկառ, կոյսն հերարձակ ճիչարձակ՝ և եղնիկի ձագուց նման ինկան լեռներ խոտ ու բուտ որոնելու, քակեցան յօդք սիրելութեան և գթութեան տանց և ընտանեաց, ամեն գլուխը իւր փորը միայն հոգաց, վասն զի չի կար հաց, սպառած էր հաց, ա՜հ Աստուած։

Ցայնժամ ով որ ոգեպահիկ մը չգտնէր, մահը կը հրաւիրէր, և եթէ հեռու էր մահն՝ ախտը և հիւանդութիւնը կը հասանէին, կը պաշարէին անսուաղն, որ զրկուած էր հացէ, կորսուած էր սիրելիներէն, մռացած էր ապրելու յոյսը։ Մահը գտնող երջանիկ էր, վասն զի հաց խնդրելու պէտքը չունէր այլ ևս, վասն զի հաց խնդրողներ չկային իրմէն այլ ևս։

Եւ եղան մարդիկ որ մոռացին որ ի գործ դրին հնարեալ մահ իրենց անձանց, աղաջրի մանկանց, սիրագորով ընտանեաց, պատկառելի ծեր ծնողաց։ Ահա թէ ի՞նչ է հաց, «զհաց մեր հանապազորդ տուր մեզ այսօր» Աստուած։

Եւ մահը՝ որ այնքան դառն և հզոր ճիւաղ մ'է մարդկային կենաց, ապրիլ, սիրել և վայելել գիտցողներուն համար, դարձաւ ցանկալի, եղաւ փարելի, չէին լար մառեալն, այլ կերանէին։ Ցիշեցէք ինչ տեսարաններ էին մեր քաղաքի և շրջակայից փողոցու հրապարակները, արք, կանայք, մանկիկք, ծերք, երիտասարդք, կուսանք, բազմաթիւ, անթիւ ինքնահալած, մի տիպ ունէին ամենեքեան՝ դալկացեալ, զօրութիւն նուաղեալ, մի անցգիր մերկ և քաղցեալ, մի ձայն և աղաղակ՝ Աստուծոյ սիրոյն համար պատառ մը հաց, ո՜հ, ասոնց հետքը տակաւին անհետչէ՛ եղած, ով գթած Աստուած։

Այսպիսի սարսուռի աղէտից ժամանակը, Աստուած կը յարուցանէ մարդիկ՝ մարդոց համար, Հայերը՝ Հայոց համար, և իւր նախախնամութեան խնամքը կը յանձնէ անոնց։ Մարդասէր, աղգասէր սրտերուն անջրպետ չեն լիներ լեռներ, դաշտեր, ծովեր, հեռաւորութիւնները, հաց աղաղակելու հեկեկանքը մեր խորերէն ու ձորերէն, նկուղներէն ու փողոցներէն կը բարձրանան երկինքը, և կանդրադարձեն երկնից թագաւորի դռնէն սփռուել յԱրեւմուտս, յԱրեւելս. ի հիւսիս և հարաւ, արձագանք կը գտնեն Հայոց և հայասիրաց Աստուածագութ սրտերու մէջը։ Ընդհանուր գութ մը և արդահատանք, ընդհանուր շարժում մը և օգնութիւնք կսկսին հասնել մեզ. կը բաժնեն իւրաքանչիւրք իրենց օրական հացի պատառը, վաստակաւորն՝ իւր շահը, զարդասէրՔ՝ իւր զգեստը, մայրն՝ յիշելով մեր մայրերը, հայրն՝ մեր զաւակները, գութը քան սոսկ զօրաւոր հանդիսացաւ, սէրը մահուան վրայ հզօր եղաւ, և հասաւ և փրկեց երկիրները, հալածեց չարիքը, ապրեցոյց կորուսելիքները, և ահա այսօր կապրինք մենք մեր նըմանեաց շնորհիւ։ Շնորհք քրիստոնէութեան է, շնորհք մարդասիրութեան և քաղաքակրթութեան, շնորհք ազգասիրութեան է։

Հաց կերանք, հաց ցանեցինք, եղներ ունեցաւ երկրագործն, ըղձեստ հագաւ մերկն, կաթն ունեցաւ ծծմայրն, իւր տունը դարձաւ փախստականն, կանգնեցաւ անկեալն, ժողովեցաւ օտարն, պատսպարեցաւ անբնակն, իրար գտան կորուսեալներն, իրար գըրկեցին անջատեալներն, խնամուեցան թշուառները, գոհացաւ որբն և այրին, դարմանեցաւ հիւանդն, բժշկեցաւ ախտացեալն։

Հա՞րկ է յիշել յանուանէ այն անպուգական բարերարները, որոց թիւը շատ է, բայց քան զթիւն աւելի անթուելի անոնց բարիքները։ Կ. Պոլսոյ Ամեն. Ս. Պատրիարքի թեւոց տակ կազմեալ բարերար խումբ մը ազնիւ հայոց, որք իրենց անձնական մեծամեծ շահն ու զբաղումն ձգած, իրենց անձնական նուէրները հիմն դրած զոհողութեան անօրինակ օրինակ մը տուին մարդասիրութեան և ազգասիրութեան։ Սովէլոց խնամոյ կեդրոնական յանձնաժողովն միջնորդ հանդիսացաւ Եւրոպայէն, Ռուսաստանէն, Հնդկաստանէն, և Օսմանեան կայսրութեան ու այլ զանազան ազգաց և պետութեանց մարդիկներէն հանգանակեցին նպաստ սովէլոցս, որոց հաղորդ եղան մեծապէս մեծն Անգղիա, մարդասէրն Գաղղիա, վեհն Ռուսիա, զօրաւորն Գերմանիա, և Աւստրիա, ժողովրդաներն Իտալիա, Աթէնքն, Ռումանիան, Պուլղարիան, Եգիպտոսն, Թունուզն, զանազան և միջազգային ընկերութիւնք, անհատք, իսկ մասնաւորապէս Պոլսոյ Հայք, գաւառահայք, Ռուսահայք, որք ամենամեծ գումարներն նուիրեցին ապրեցնելու զմեզ, և ապրեցանք Աստուծով և Աստուածանման բարերարներով. եղան գթած որպէս երկնաւոր հայրն։

Ամեն այսպիսեաց և ասոնց բարերար խնամոց ձեռները տարածեցան, հասան Տիգրանակերտը, Միջագետքը, լեռնագաւառները, Կարնոյ, Ալաշկերտի, և մեր ամենախեղճ Վասպուրականի գիւղերն ու քաղաքները, ու անխնայ մխիթարեցին և ապրեցուցին մարդը Հայն, Քիւրտ, Թուրք, Եզտին, Ասորին, Քլտանին Հայն։

Հաւասար օրհնեալ մնան նուիրողք և բաշխողք ամենայն ուրեք ի կարգս այս օրհնելոց մասնաւորապէս պարտք ունիմք օրհնել նա և մեր Վանայ Ազգ. Մասնաժողովը, օրհնել Ռուսաց կայսրութեան ներկայացուցիչը, Վանայ մէջ ամենապատուական և ամենասիրելին ամենցուցոս կամարական վսեմ պէյն, և նորա համանման Անգղիոյ Մեծի ներկայացուցիչը Պ. Քէյթն ամենաշնիւ և ամենայարգելի անձն, որոց խնամքն ու ջանքը անուրանալի է ի նպաստ մեր երկրին, և մշտնջենաւոր պիտի մնայ անմոռաց մեր սերնդոց և պատմութեանց մէջը։

Օրհնութիւնք Պատ. Թաղ. Խորհրդոց, և զանազան Ազգ. Մարմնոց, որք բարեմտաբար տքնած են այս փրկարար պաշտօնին մէջը։

Արդ կուգանք այժմ պաշտօնապէս յայտարարել սիրելեացդ թէ՝ արևս Աստուծոյ ողորմութեամբ անհետ լինելով սոսկն և իւր չարիքը մեր երկրէն, վերջացած են նաև նպաստներ և ողորմութիւնները բաժնուիլ. այսուհետև գործելու ժամ է, փութանք գործել, և այնպիսի ազնիւ աշխատասիրութեան տալ, որոյ արդիւնքը լինի մեզ երջանիկ և անկարօտ ապրեցնել, և ցոյց տալ մեզ բարերարողն թէ՝ արդարև կարժէինք ապրիլ, ի զուր չէ մխուած իրենց դրամները, մենք մարդկութեան համար, քաղաքակրթութեան համար, հայրենեաց և ազգի համար ապրելու և աշխատելու գործնական մարդ ենք եղեր, և այս խորհրդովն է, որ ահա կեդր. Ցանձնաժողովն սկսաւ զանազան շահաբեր հունտեր և արմտիքը մշակել տալ Վանայ մէջը, զօրօրինակ ափիոնի, ընտիր ծըծախոտի, բամբակի և այն։

Աշխատինք ապրինք սրբելով մեր ճակատն մուրացկանութեան ստորութեանը աղտը, և ի պանդխտութիւն դիմելու չար հետեւանքը։

Ուշ դնեմք մեր մանկանց կրթութեան, չխնայենք կրթութեան և գիտութեան համար զոհողութիւնը, և հանդիսանանք յաչս աշխարհի կենաց և պաշտպանութեան արժանի ժողովուրդ, որք մի միայն ձեռք կրնան բերուիլ դասիարակութեամբ և աշխատասիրութեամբ։

«Գործեցէք զերկիր և տիրեցէք դմա», վճռած է Արարիչն, որում փառք և երկրպագութիւն այժմ և միշտ, ամեն։

Ի դիմաց Ամենապատիւ Խրիմեան Սրբազան Հայրիկին աղօթաբար և ողջանուէր Հայրենեացս և Ազգիս

Գրիգոր Վ. Պրսանեանց
1881 Մայիս 16
Վան Առաջնորդարան Հայոց

ՋՐԿԵԱԼԸ ՆԵՂԵԼ, ՈՉ ԹԷ ՋՐԿՈՂԸ

Տօգթէօր Կ. Գալուստեան էֆ. Թարգիմանատ կաղէթամըղատ միւնտերիճ ճալիպը հիատէթ վէ տեվամիլի մէքթուպլարտա զիքը օրունուզ։ Եվվելքի կիւնքի նիւսխէմիզտէ տէ տերճի վատ օրունան Բաթրիգխանէ էվրագը իլէ Օրագիր կաղէթասընըն 881 նամէրօլը նիւսխէսինտէ պու մէսէլէէ պիր աղ թաալիւգի օլարագ եաղլան պիր մէքթուպըն սուրէթլերի պէր վէճհի զիր նագ ու տերճ օրունուր, վէ պու միւնասէպէթլէ Տօգթէօր Գալուստեան էֆէնտինին մէքթուպը տաեարընքի նիւսխէտէ տէվամ օրունաճաղը իսթար օրունուր։

Մեծապատիւ Էֆէնտի,

Սամաթիոյ Թաղական խնդրոյ համար Ազգ. Վարչութեան կողմէ կարգուած Դատական մասնաժողովը Ձեր Ազնուութեան և Թաղ. խորհրդոյ մէջ ծագած դատին քննութիւնն ալ կատարած և իւր տեղեկագիրը մատուցած ըլլալով, կեդրոնական խառն ժողովն իր երեկուան նստին մէջ նոյն տեղեկագիրը նկատողութեան առնելէ ետև օրինաւոր և ընդունելի գըտաւ զայն, և որոյ հետ անոր վաւերական պատճէնն երկու կողման ալ հաղորդել ի գիտութիւն և ի պարտ ու պատշաճ գործադրութիւն։

Ուստի սոյն որոշման համաձայն՝ յիշեալ տեղեկագրոյ վաւերական պատճէնը ներկայիս կը փութամք հաղորդել Ձեզ, ինչպէս որ մէկ պատճէնն ալ Թաղ. խորհրդոյ հաղորդած ենք։

Մնամք աղօթարար
Պ. Կ. ԽՐԻՄԵԱՆ
9 մարտ 1873

ՊԱՏՃԷՆ

Ամենապատիւ Սրբազան Պատրիարք Հայոց Նախագահ Ազգ. Վարչութեան Քաղաքական ժողովոյ.

Պատկառելի ժողովոյդ կողմանէ Մասնաժողովոյս յանձնուած խնճասարէան Օգսէն էֆէնտիի բողոքագիրը, որով Օգսէն էֆէնտի՝ Թաղ. խորհրդոյն՝ փանոսեան կարապետ էֆէնտիի հետ ունեցած պատուոյ դատը հաշտութեամբ աւարտած ըլլալուն համար, Սամաթիոյ Թաղ. խորհրդոյն չորս անդամոց ստորագրութեամբն անհաւատարիմ հրատարակուելուն դէմ կը բողոքէր (1)

Մասնաժողովս քննութեան առնելով սոյն խնդիրը ի ներկայութեան Օգսէն և Կրճիկեան Յով-

(1) Սամաթիացի ժողովուրդը Օգսէն էֆէնտին փոխանորդ կարգելով դատ բացեր էր Բերայի Միւթէսարրըֆի դուռը. յետոյ Օգսէն էֆէնտի ինքիրեն փանոսեան էֆէնտիի հետ հաշտուելուն համար Թաղական խորհուրդը անհաւատարիմ հրատարակեր էր զՕգսէն էֆէնտին. այս է հոս յիշուած բողոքը, որ առիթ տուած է վերոյիշեալ նամակին.
Տէր. Կ. Գ.

(1) Որոյ շնորհիւ 40 հազարուրել հաւաքուած է ի Ռուսահայոց գրեթէ մասնաւորաբար վասն Վանայ սովէլոց։

հանդէս էֆէնտիներու, և յետ մանրախոյզ քննութեան տեղեկացաւ թէ՝ Օգսէն էֆէնտիի համար թաղական խորհրդոյ կողմանէ պաշտօնապէս հրատարակուած անհաւատարմութիւնը, Օգսէն էֆէնտիէն պաշտօնապէս բացատրութիւն չառնելով եղած ըլլալէ զատ, խորհրդոյ մեծագոյն մասին որոշմամբն ալ եղած չէ, այլ փոքրամանութեան որոշմամբը. նոյնպէս և ստուգեցաւ թէ Օգսէն էֆէնտիի փոխանորդաբար ըրած հաշտութիւնը՝ որչափ փանոսեան կարապետ էֆէնտիի, նոյնչափ և առաւել ևս թաղեցւոց և ազգին օգտակար ըլլալիքը աներկբայ էր։

Վասն զի այդ դատը մինչեւ վերջը խստիւ եթէ վարելու ըլլար, փանոսեան կարապետ էֆէնտիի որչափ անպատսպ պիտի ըլլար նէ, առաւել քան զայն խել մը անմեղ աշակերտուհիք և օրիորդք հարցքննութեան ենթարկուելով դատական տեսարաններուն յիշումը պիտի գտնէին, քան որում անշուշտ դատը Ագապեան վարժարանի աշակերտուհեաց վրայ ալ խօսուելու պիտի յանդէր, որ և իսկ մեր ազգային օրիորդաց և աղջիկանց վարժարաններուն բարոյապէս մահացուցումը եղած պիտի ըլլար, որ ոչ Սամաթիոյ թաղեցւոյ և ոչ ընդհանուր ազգին ընդունելի չէր կրնար ըլլար. հետեւաբար թաղ. խորհրդոյ մէկ քանի անդամոց կողմանէ Օգսէն էֆէնտիի նկատմամբ հրապարակաւ անհաւատարմութեան և խստմնազանցութեան կոչումը խսպառ ձրի անուանարկութենէն դատ նշանակութիւն չունի, ուստի և պատշաճ կը դատէ մասնաժողովս որ ըստ որում անհաւատարմութեան յայտարարութիւնը թաղ. խորհրդոյ արձանագրութեան մէջ անցած է, այնպէս և այս արդարացումը նոյն արձանագրութեան մէջ անցնել հարկ է։

Մասնաժողովս երբ այս նկատողութիւններն հաղորդեց երկուց կողմանց, Յովհաննէս էֆէնտի կրճիկեան բողոքեց սոյն նկատողութեան որոշման դէմ, սակայն այսու ամենայնիւ մասնաժողովը իւր որոշումը որոշում ճանաչեց, առանց լսելու նաև Օգսէն էֆէնտիի, որ կուզէր կրճիկեան էֆէնտիի բողոքոյն դէմ բացատրութիւն տալ խնդրոյն։

Ահա այսչափ սոյն խնդրոյն քննութեան արդիւնքը և այս մասին Մասնաժողովոյս ըրած որոշումը, զոր կը փութամք ներկայացնել պատկառելի Ատենիդ։

Մնամք Ամեն. Սրբազնութեան.
Ձեր խոնարհ ծառայք

Պ. Փ. Յովհաննէս քահանայ Մկրտչեան
Մ. Վ. Իշխէրեան
Գ. Ղազարոսեան
Յ. Ճէլաճեան
Բարեղ. Մ. Քիւրտիկեան

27 Դեկտեմբեր 1873
Ի Պատր. Հայոց
Կ. Պոլիս

Բնագրին հետ համաձայն և նոյն բնագիրը Պատրիարքարանի դիւանատան մէջ պահուած ըլլալուն համար կը վաւերացնեմ,

Դիւանապետ
Թովմաս Փափազեան

9 Մարտ 1873

Տուեալ ի Պատրիարքարանէս որոշմամբ խառն ժողովոյ առ Օգսէն խոճասարեան թիւ 585
(Կնիք Պատրիարքարանի)

9 Մարտ 1873

Օրագիրտ Միւնտերիճ էվրագտա աթիտէրի տիր.

Հետեւեալ նամակները, զոր Գումգապուի Լուսաւորչեան աղջկանց վարժարանին չերտտուշ Արժ. Տ. Սուքիաս հայրը հաղորդած է մեզ, կը փութամք հրատարակել առանց ինչ մեր կողմանէ յաւելցնելու, վասն զի երկրորդ նամակը բնաւ այդ մասին բացատրութեան հարկ և տեղի թողած չէ։

. . . Խմբագիր,

Գրիգոր էֆ. Գարակէօզեան բարեհաճեցաւ Լուսաւորչայ օրիորդաց վարժարանին նուիրել 10 լիրա, զոր յատուկ նամակաւ մը մեզ ուղղած է երկկնք որունմկկ ճրագրիտ պատճէնը ներկայիս մէջ կը գտնէք։ Բարերարին կամքը արդէն իւր գրութենէն յայտնի է. կը մնայ մեզ ձեզմէ խնդրել որ այդ նամակին հրատարակութեան առթիւ մեր խորին շնորհակալութիւնը մատուցանէք հրապարակաւ առատաձեռն պարգեւատուին, և ընդունիք միանդամայն մեր խորին յարգանաց հաւատիքը։

Ի դիմաց խնամակալութեան
Յնորէն
Տ. ՍՈՒՔԻԱՍ ՔՀՆԵՑ.
ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ

1873 մարտ 23
Գումգարու
Ի Լուս. վարժ.

—

ՊԱՏՃԷՆ

Բերա 21 Մարտ 1873

Արժանապատիւ Տէր Սուքիաս քահանայ բարեկեան Յնորէն Լուսաւորչի աղջկանց վարժարանի Մայր եկեղեցւոյ.

Արժանապատիւ Տէր Հայր,

Փանոսեան էֆ.ն այս իրիկուն ժամը 1 ½ին 10 Օսմանեան ոսկի արժողութեամբ տոմսակ զրկած էր մեզ, զմեզ իր տալիք Գոնսէրին հրաւիրելով. բայց իր այս ձեռնարկութիւնը ազգօգուտ ըլլալուն համոզուած չըլլալով, յիշեալ տոմսակները յատուկ նամակաւ մը ետ զրկեցի. սակայն որպէս զի 10 ոսկին խնայելուս համար ըլլալ չկասկցուի, որոշեցի որ այն 10 Օսմանեան ոսկին ձեր ազգօգուտ աղջկանց վարժարանին տամ, և իրենց ալ այսպէս գրեցի, ուստի և գրաբերիս հետ 10 ոսկի Ձեզ խրկելով՝ կը խնդրեմ որ այսպէս անմիջապէս հրատարակութեան տաք ազգային ամէն լրագրաց մէջ։

Մնամ Ա.Ն.
Գ. ԴԱՐԱԿԷՕԶԵԱՆ

ՄԻԻԹԷՖԷՐՐԻԳԱ

Բէթէրսպուրկտան Մեծ կաղեթաստանա 23 յունիս թարիխիլէ պէր վէճհի զկիր եաղըմբէ տբր.

«Ենիհիլիսթլէրին իմբէրաթօրա խիթապ իթթիքլէրի ասն պէեանանամէնին խաթիմէսի չու աթիտէքի տիր.

«—Եէնի վիւքէլա վասէթասը յ.
«լա էհալիին զարուրէթինի տէֆ
«իթմեէեճէքսին, զիրա սէնին պի.
«լէ արթզգ գուվվէթին եօգ տբր։
«Լաքին էֆրաքընատ պուլունան.
«լար՝ էհալիին չիքեայէթի սէնին
«գուլաղնա եէթիչմէմէք իչիւն
«նէ գատար վագթ մէն իտէրլէր
«իսէ, օ գատար՝ վագըթ ճինայա.
«թըն ատէտի տէ արթաճագ տբր,
«ավէ սէն տէ պիր կիւն պու ճինա.
«լէթ իչիւն հիսապ վերմէեէ տա.
«վէթ օլունաճագսընս։ Պիզ միւթէ.
«մատիէն կէօղէթմէքդէիրզ վէ
«տայմա սէնին զաթը իմբէրաթօ.
«ռանէնին նէզտինտէ հաղրբբզ»։

«Պու պէեանանամէնին նէշրինտէն
«սոնրա, Նիհիլիսթլէրին իչիւն.
«ճիւ Ալէքսանտր ալէյհինտէ պիր
«սուի գատտա պուլունարագ մաս.
«վաֆֆագ օլամատըգարընա տտիր
«պիր շայիա զուհուր իթմիշ օլմաղ.
«լա, երթէսի կիւնիւ Նիհիլիսթլէր
«չու մէալտէ պիր եաֆթա եաբըշ.
«տբրմբշլար տբր։

«Պու սբրատա իչիւնճիւ Ալէք.
«սանտրը իտամ իթմէեէ հիշ պիր
«մէնֆաաթբմբզ եօգ տբր. քէնտի
«վէ վիւքէլսը պիզիմ իչիւն չա.
«լբշբեօրլար, վէ եկէր չիմտիքի
«թարիգտէ տէվամ իտէրլէր իսէ,
«սուրէթը մուհագագատէ իս.
«թիալ վուգու պուլաճագ տբր։»

—

Կիրիտտէ Գոնսթանթէն Թրանսոնամը լրա Բումքն պիրի 118 եաշընտա օլտուղու հալտէ պու տէֆտա վէֆֆաթ իթմիշ վէ սօն նէֆէսինէ գատար ագլը պաշընտա պուլունմուշ տբր։

—

Բարիզտէ մուգիմ Եունան սէֆիրի Մ. Պրաիլաս Արմէնիս՝ Պրուսթլ օթէլինտէ տաիրէլէր իսթիճար իթմիշ օլտուղունանա, Եունան գրալընին սեպտեմբեր այընտա Բարիզի գիյարէթ իտէճէկի սէօյլենմէքտէ տիր։

—

Կէյէն հաֆթա Լօնտրատա, Մէ-հիճէյնը էճէնպէյէ էնէ չէրէնէնէ իսէ օմագ իւզրէ մուխթէլիֆ միլլէթլէրին ուսուլինճէ պիր «Պազար» քիչատ օլունուպ, պունտա սաթանաթը Սէնիյէնին Լօնտրա սէֆիրի Միւզիրիս բաչա հաղրէթլէրինին քէրիմէսի Մատմազէլ Միւզիրիսին Ոթամպօլ չարչուի քէպիրինէ միւսաիհ օլարագ քիչատ իթտիկի սերկի էնզարը էհալիյէ ճէլպ իթմիշ տիր։ Օրատա զաթը Շահանէ թարաֆընտան մէզբիւր չիրքէթէ իսնէթէն միպպէտ օլունմուշ օլան վէ Շարգ մամուլաթընտան պուլունան չալխալը բէրատ, միճէվհէրաթ, գըլըճ, կիւմիւշ զարֆիար, սիկարլբգլար, Ջըպզգլար վէ սարէրէ կիպի էշեա թէշհիր օլունմուշ իտի։ Իչպու սէրկինին իւզէրինտէ Ֆըրանսըզճա թէկրճէմսիյլէ պէրպէր զաթը հաղրէթը Շահանէ թարաֆընտան մէզբիւր Պազար միւնասէպէթիյլէ եաղըլան նամէի մախսուս թաալիգ օլունմուշ իտի։ Զաթը հաղրէթը Շեհրիեարի իչպու նամէլէրինտէ, մէզբիւր չիրքէթ թարաֆընտան քիչատը սերկի իչիւն իանէ թալէպ օլունմաղլա միլլէթը մուազամի իսլամիյէ վէ «տիւնեանըն Ֆ զըթասընտա միթէմէքքին օլան պիլճիւմէ Միւսլիմանլարը խալիֆասը պուլունան» Բաաիշահ՝ չու ֆիիլը համիէթքեարանէյէ միչլթէրէք օլմաղը քէնտույէ պիր վազիֆէվ մուգատտէսէ ատտ էյլէտիլէրիին պէյան պույուրմուշլար տբր։

ԶԱՐԻՊԼԻ

Շու սէրլէվհա իլէ Այտըն կաղէթասընտա օգունմուշ տբր.

Պատնօվատա պիր գատընըն գօլոչգայա եաթբրտբզը էօրտէք ալթընա գօյմուշ օլտուղու թավուգ եումուրթալարընտան չըգան բիլիճէրին պիրիսի՝ հէման եումուրթատան չըգար չըգմազ գանատ չբրբարագ պիր այլբզ խօրօզ կիպի էօթմիւշ վէ պէշ օն կիւնտէն պէրու արա սբրա էօթմէքտէ պուլունույօր իմիշ։

Թէհրանը Էֆֆէնտի.— Հէնուզ եումուրթատան չըգմըշ պիր բիլիճին պիր այլբզ խօրօզ միսիլու էօթմէսի կիպի պիր միճիղլ՝ մեզպուրէ գատընը եումուրթալարը քէնտի էլի իլէ գօլոչգայա գօյմըշ օյմասընտան իլէրի կէլմէշ տիր։ Է. կէր մէզպուրէ գատընը քէնտիսի տէ գօլոչգայա օթուրուպ պիր չօճուգ տաղուրմուշ օլսա, օ չօճուգ տաղի օն եաշընտա պիր չօճուգ կիպի լագբրբը իտէճէյի չիպգէսիպ տիր։

ԹԻԼԻԿՐԱՖ

Աֆոն Հաֆա

Լօնտրա 4 յուլիս

Մէճիլիը մէպուսանտա իյրատ օլունան պիր սիւվալէ ճէվապէն Մ. կլատսթոն՝ Ինկիլթէրրա տէվլէթի Թունուզ մէսէլէի հագգընտա պիր գոնֆերանսըն իճիմամը նիյէթինտէ օլմասընը պէյան էյլէմիշ տիր։

Բարիզ 4 յուլիս

Սֆիգզոտան վէ Թունուզտան ալընան թաֆսիլաթը ճէեթտէեէ կէօրէ, օրատա վուգուա կէլմիշ օյան գարըշըշլըգլար՝ թարապլուսը Ղարպտան կէլէն միչէվվիդէրին թահրիքաթըյլա վուգուա կէլմիշ տիր։

Վուգուաթը մէզբիւրէտէն նաչի էֆքեարը ուսմամիյէ ֆէվգէլղեե հէեէճանտա տբր։

Կաղէթալար՝ թարապլուսը Ղարպա պիր ֆիլո տօնանմանընն իրսալը թէբլիֆինտէ ըսբար իտէյօրլար։

Աթինա 3 յուլիս

Արթանընն թէսլիմ վէ թէսէլլիմիս իչիւն Հիտայէթ բաչա հազրէթլէրինին 6 կիւն մէհլէթ թալեպ էյլէտիկինէ տայիր օյան բիվայէթ պէէսաս տբր։

Հուտուտտան ալընան պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, Ցէմիսն նամմամհալտէ պուլունան ասաքիրի Շահանէ՝ էօյէտէն 5 ատաթ սօնրա գարիյէեի թախիյէ իտէրէք Անանօքէթրա նամ գարիյեէ չէբիլմէլէրինէ էմր ալմըշլար տբր։

Մէզբիւր թէլէկրաֆա նազարէն թէրք օլունան արաձինին իշղալընա մէմուր օյան Եունան ասքէրի՝ քէզալիք տիւն էօյլէտէն 5 պուչուգ սաաթ սօնրա Ցէմիսն գարիեէսինէ վասլ օլտուղու կիպի, եէվմը մէզբիւրտէ Ամինօ գարիյէսինին չըմալը չարգիսինտէ վագը Ցէմարիօն գարիյէսինի տախի իշղալ էյլէմիշ տիր։

Բարիզ 4 յուլիս

Բէիսը ճիւմհուր հազրէթլէրինին պիր էմրնամէսիյլէ թէգաիւտ իտիլմիշ օյան Օսմանտա եէրինէ ժէնէրալ Սօսիէ ճէզայիր ասքէրի գօմանտանլըզընա, վէ քէզալիք թէգաիւտ իտիլմիշ օյան ժէնէրալ Սէրէզին եէրինէ ժէնէրալ Ցըլէպէ՝ Օրան գօմանտանլըզընա թային օլունմուշլար տբր։

Թունուզ 4 յուլիս

Ցիւնքի կիւն Թունուզ գուբպինտէ վագը Մանուպա նամ մահալտէ պիր միթէասսբպ Արապ պիր Ֆրանսըզ եիւզ պաշըսընը գաթլ էյլէմիշ տիր։

Վաշինկթըն 4 յուլիս

Մէմալիքը միճթէմէաի Ամերիգա բէիսը ճիւմհուրը ժէնէրալ կարֆիլտ ֆէնալաշմըշ տբր։

Արթա 5 յուլիս

Արթա իլէ Անինօ պէյնինտէ պուլունան ասաքիրը Օսմանիյէ քասմիլէն չէքիլմէկէ պաշլամըշ տբր։

Հուտուտտա էմիրլէթ վէ ասայիշի մուհաֆազա իչիւն եաբընըզ 120 նէֆէր գալմըշ տբր։

Պիրինճի գօմիսէր Հիտայէթ բաշա՝ տիւնքի կիւն պուրայա մուվասլէթ իլլէտի։

Միւխթէլիֆ գօմիսիօն՝ պիրինճի գըսմ տրպշինին թէսլիմինէ նէզարէթ իթմէք իւզրէ Անինօյա կիթմիշ տիր։

Եունան ասքէրի Արթայա կիտէճէք տիր։

(Պա-ռոպոհ էէլէ Բէլէկրաֆըզ)

Բարիզ 5 յուլիս

Մէճլիսը մէպուսանտա Բաբա նէզտինտէ մուգիմ Ֆրանսա սէֆարէթինին իլղասը թալէպինէ տաիր օյան պիր վազիֆէի մուգատտէսէ ատտ էյլէտիլէրինի պէյան պույուրմուշլար տբր։

Ժոռնալ դէ Ցէպա նամ կաղէթա՝ թարապլուսը Թունուզ վէ Ճէզայիրտէքի խսեան վէ հէյէճանա մէրքէզ պուլունտուղունա տաիր վիւրուտ իտէն պիլճիւմէ մալիւմատ վասէթասը.յա Պապը Ալինին իֆատաթը միւսալէմէթքեարանէսի թէզգիպ օլունտուղունու մահէթթէսսիֆ պէեան իտիյօր։

Մէզբիւր կաղէթա՝ թարապլուսան զուհուրա կէլէն թէչվիգաթը իսեանիյէնին տէֆի լիւզումի իւզէրինէ իսրար իտէյօր, վէ հիւքիւմէթին միւէսսիր վէ գաթի պիր բօլթիգա իթթիխազ իլլէմէսինի, վէ կապէս, Ցուս վէ ըՍֆագսը պիր սուրէթթը տահիմէտ իշղալ իթմէսինի թալէպ իլլէեօր։

Ցիկեր կաղէթալար տախի այնի լիսանը իսթիմալ իտիյօրլար։

Վաշինկթըն 5 յուլիս

Ժէնէրալ կարֆիլտ պիրազ էյի տիր։

Լօնտրա 5 յուլիս

Լօրտլար մէճլիսինտէ ինկիլթէրրա խարիճիյէ նազըրը գօնթ կըրանվիլ իյրատ օլունան միւխթէլիֆ սիւալլէրէ ճէվապէն, Թունուզ վէ թարապլուս վագաալարընն գաթիին էէկոտիկէրինտէն ֆարգը օլտուղունու վէ Սթանպօլտա մուգիմ Ֆրանսըզ էլչիսի Միւսիւ Թիսսընն թարապլուսա Ֆրանսըզ ասքէրի խալալի իհթիմալի հագգընտա պիր պէյանատա պուլունտուղունու իչիթտիկինի պէեան իմմիշ տիր։ Գօնթ կրանվիլ՝ Ֆասըն (Մարսէյ) մուգէլէմէսինէ տաիր Ֆրանսա իլէ ըՍբանիա պէյնինտէ կէօյա թանզիմ օլունմուշ օլան պիր ահանամէնին մէվճուտիյէթինտէն խապէրտար օլմատըղընը տախի պէեան էյլէմիշ տիր։

Սէֆարա մահսուս Ռէյթէր-ֆլըզ

Բարիզ 5 յուլիս

Թարապլուստաքի վագաալար միւպալաղալը կէսսթէրիյօրլար։ Թունուզ սէֆէրի իչիւն վագը օրան մէսարիֆ հագգընտա պիր սիւվալ իյրատ օլունաճագ տբր։ Կամպէթթա Ղարպա տօղրու պիր սէյահաթ իթմէյէ հազրլանը յօր։

Ումուրը նաֆիա իչիւն պիր Օսմանը պանգասընը թէէսիսի մուհագագ օլտուղու խապէր վէրիլիյօր։

Պէրլին 5 յուլիս

Գօնթ Հացֆէլտ բրէնս Պիզմարգ իլէ պիր չօգ միւլագաթլարտա պուլունմուշ տբր։ Անլաչըլբզը. նա կէօրէ, միւլագաթը մէզբիւրէ՝ Թուրքիայը գուվվէթլէնտիրմէք իւզրէ իթթիխազը լազըմ կէլէն թէտապիրը մաթլուպէ հագգընտա ճէրէեան իթմիշ տիր։

Մ. Լանկ՝ Մ. Սթէրն իլէ ուզուն ուզատէյէ կէօրիւշմիշ տիր։

Լօնտրա 5 յուլիս

Թիւրքիատաքի մուհաքէմէի ալէնիյէ մէսէլէսինէ՝ բօյիթիգա Գիւլպլէրինտէ նապէճա վէ էհէմմիյէթսիզ նազարը յա պագըլմագտա տբր։ Խարիճիյէ նէզարէթի պու պապտէ միւճանէպէթտէ պուլունաճագ տբր։

Թէէմինէն պէեան օլունտուղունա կէօրէ, Ցէնթ Բալմէր վէ Գօհէն գումբանիասը՝ Օսմանը մալիսինին թէրթիպաթընա իչիթրաք իթմէքտէ տիրլէր։ Սօն 3 հոկտեմբեր թարիխի նօթա էսաս իթթիխազ օլունաճագ, վէ ֆագաթ հիւքիւմէթը Սէնիյէտ պազը հաֆիֆի թաատիլաթ թէքլիֆ իտիլճէք տիր։

Բէթրսպուրկ 4 յուլիս

Մ. կօրչագօֆ՝ իսլահաթը տախիլիյէ բլանընը իլթիզամ իթմէքտէ տիր։ Իմբէրաթօր հազրէթլէրի՝ էյալաթ մէճլիսլէրինին վէզայիֆի հազրբէլէրինի թահտիտ իթմէք իսթէմէքտէ իմիշ։

Բուսիանընն պիճիմմէ սէֆարէթլէրինտէ մութլագա թէպէտիւլաթ վուգու պուլաճագ տբր։

Մահսուլաթըն պէրէքէթլի օլտուղու խապէր վէրիլիյօր։

Վիէննա 5 յուլիս

Ինկիլիզ վէ Օսմանը սէֆիրլէրի՝ խարիճիյէ նազըրընա վիզիթա վէրմիշլէր տիր։ Ավթրիա—Մաճարիսթան թիճարէթ նազըրը՝ չըմէնտրֆէրլէրին իլթիսագը մատտէսի իչիւն Օսմանը սէֆիրի իլէ պիր միւլագաթտա պուլունմուշ տբր։

Պէլկրատ վէ Պուլկարիսթանա միւհէնտիսլէր ազիմէթ էյլէմիշլէր տիր։

Թէէմինէն պէյան օլունտուղունա կէօրէ, Սբրպ հիւքիւմէթինին պէօյուճէք պիր աչբզը պուլունմագտա տբր։

ԻԼԱՆԱԹԸ ՄԻԼԻԷ

ԱԶԳ

Շնորհակալութեամբ ստացանք Պ. Միրզա Մսերեանէն հետեւեալ գրքերն.

	Օրինակ
«Հսկայական ձեռքեր» թարգ. Պ. Մսերեանցի.	8
«Խղճովածոռ թուաբանկն.ներն.դիրներին» թարգմ. Պ. Սիմեոնեանցի, առաջին հատոր.	3
Նոյն գործէն, երկրորդ հատոր.	1
«Հաւաքածոյք յընտիր մատենագրաց» երկասիրութիւն Թ. Նազարեանի.	1
«Ամերիկացի Պարլէյի զրոյցները» թարգմ. Պ. Օձնեցի.	1
«Խաղողին հիւանդութիւնը կամ որթածաղիկը» հեղինակութիւն Պ. Թիւսիւզեանի.	1
«Դասագիրք Ընդհ. Պատմութեան» հեղինակութիւն Պ. Սուբէնեանցի, առաջին հատոր։	1

Նոյնպէս շնորհակալութեամբ ստացանք Միացեալ Ընկերութեանց թղթակից անդամ Ռիվա, Հէնրի Ֆ. Դոզբրի կողմէն, որ 'ի Լօնտոն, իւր «Օսմանեան Հայաստան և Արևելեան փոքր-Ասիա» անուն Անկլիերէն հեղինակութիւն։

'Ի Դիմաց Հայոց Միացեալ Ընկերութեանց Ցնօր. Ժողովոյ
Ատենադպիր Ատենապետ
Աբրահամ Յովհաննէս Մ. Զերաբ
22 յունիս 1881
Կ. Պոլիս

ԻԼԱՆԱԹ

ԲԷՌ ՉՕԳ ՖԻՄԷՍՆԷՅԻ

ՄԻՒԲԷՏՏԷՐ ԻՏԷՆ

ՎԷԼՎԷԼԷԼԻ ԽԱՄԹԱԼՐԳ

Պու խաթալբգ ճիւզի պիր միյտէ պօղուգլուղու իլէ պաշլար, լաքին էկէր խաթիտտան մի հիմնէիմէզ իսէ, նիհայէթ վիճուտան հէր թարաֆընա վէ պաշլըճա տալաղա, գարա հիւրէ վէ միտէեէ վէ նիհայեէթ պիւթիւն էթ պէզէրինէ սիրաեէթ իտէր, վէ պու սուրէթլէ պու խաթալբղա միպ-թէլա օլանլար միւտեթը էօմիւրլերինտէ մուզտարբպ օլուպ, էօլիմ անէրի պու իդտիրապտէն գուրթարբրբ էքսէրիա պու խաթալբգ էյի ֆարգ օլունմայբպ եանըլբլբբ, լաքին չու սիւվալար խրատ օլունտուգտա, մէզբիւր խաթալբղա միպթէա օլբպ օլունմատբղը անպաշբլբբ. Թամամ իթթիքատէն սօնրա նէֆէս ալբպ վէրմէքտէ միւշքիլմի, զահմէթ վէ սզգնթը չէքբմսիդիր։ Տէրինտէն պիր ադրը վէ պու ադրը իլէ պէրապէր տամի պիր եօրկունուգ տույաբմբսընը։ Կէօղէր սարարբը մը։ Սապահլարը տիւէրտէ վէ տիր էթլերինտէ գաթը վէ եարբչան պիր նէմլիք վէ ադրզ տատսբզլբղը վաբ մը։ Տիլ բաալբ մը տբր։ Գապուրկալարտա վէ սբրթտա ադրը տույաբմբսընը։ Գարա հիւրէ պէօղուգլուղու կիպի սիրդ թարաֆբնբզտա պիր թազեիգ վար մը։ Գապլբլբգ վաբ մը։ Ուֆուզի պիր վաղէթթէ եանի պօյլու պօյունա ետթմբզ օլուպ տա պիրտէն պիրէ գալգտբընբզտա, պիր նէվի պաշ տէօնմէք վէ կէօղէր գամաշմագ կիպի չէյլէր օլաբր մը։ Իտրար ամզ մը տբր վէ բէ՛ք բէնքլի տիր. իտրար թօքսանբր մը։ Թամամտան սօնրա՝ եէտիկինիզ տէրհալ էքքիր մի վէ կէյիրմէքլէր կէլիբր մի։ Սբգ սբգ եիւրէք չարբբնթբսը վուգու պուլաբ մը։ Պիւթիւն պու էմարէլէր պիրտէն կէլէմէզլէր. լաքին պու տէհլէթլի խաթալբղը թէրագգիսինէ կէօրէ, մեզքիւր էմարէլէր խաթայա բէյտէրբէյ էզկէթ վէրիրլէր։ Էկէր պու խաթալբգ պիր միւտտէթ իմթիտտա իտէր խէ գուրու վէ կէնբգլաստբմբզ պիր էօքսիւրիւք հասբլ օլուր, վէ պիր ադ սօնրա պու էօքսիւրիւքէ պաղլամ տա կէլիր։ Խաթալբգ բէք իկէրի վարմբզ օլտուղու թագտիրտէ, տերի էմէր վէ քիրլի կիպի պիր բէնկ ալբբ, էլլեր վէ անագլար սօղուր վէ նէմլէնիր։ Գարա հիւրէ իկէ տալագ բէյտէրբէյ խաթալանընճա, սբգը աղբրլբբը մէյտանա չբգար վէ պէրմիւթտա իբրա օլունան թէտավի պու սօն ադրբլարա հիշ պիր թէէսիր իթմէզ։ Պու խաթալբգ ատի պիր մալիհէ իկէ տէֆ օլունուր խէ, իլք էմարէլէր կէօրիւլինճէ տէրհալ պիր սիգգաթը թամմէ իկէ թէտավի իթմէք բէք էհէմմիյ տիր, վէ էկէր խաթալբգ էյճէճ քէօքլէշմիշ իսէ, իշթահ ալբբ-դվէ համմ ալէթլէրի տիւզգատտար սաբլ իկաճա տեվամ իթմէկլի տիր։ Պու խաթալբղը գարա հիւրէ խաթալբղը նազարբղա պագբլբպ, պու տէհշէթլի իկէթ ալէյհինտէ էն էմին վէ էն միւէսսիր իկաճ «Սեպիլէրի շէֆֆաֆեաբ շէբբոզբ» տբր։ Պու պիր թէրթիպի նէպաթի օլուպ, Ամերիգատտա եաբբլբբ վէ Լօնտրատա Ֆարիսկթբն Բատ Է. Գ. Նօ. 21տէ Ա. Ճ. Ուիթ թարաֆընտան սաթբլբբ։ Պու շիրոպ՝ սեպէպը հագիգսինի վէ պիթթապ խաթալբղը տա քէօքիւնտէն տէֆ խէբ։

Սահիպի Ա. Ճ. ՈՒԻԹ

21 Ֆարիսկթբն Բատ Լօնտրա Է. Գ.

Սթամպօլտա Եէնի Ճամի սօգաղընտա Մ. Տէլլա Սուտանընն էճզախանէսինտէ վէ Պէյօղունուն ճատտէսինտէ Մ. Գանցիւգ պիրատէլէրինին ինկիլիզ էճզախանէսինտէ վէ Գալաթատա Եիւքսէք Գալտբրբմատա Մ. Վէլիցին էճզախանէսինտէ վէ պիճիմմէ սպէշբբ տիւքքեանլարընտա պուլունուր։

Թօքսան վէ բէրաքէնտէ միւպաեէթթ իչիւն Գալաթատա Զապթիա գուրբպինտէ Եիւքսէք Գալտբրբմատա Նօ. 95|Ղտէ Ուսմամի Ինկիլիզ Մաղազասընտա մէմուրը մախսուսը ԷՄՄՕՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ յա միւրաճաաթ իթմէլի տիր։

Սամաթիատա Ցօղրու եօլտա Այ Մինա նամ Բում քիլիսէսինին սբրասընտա վագը օլուպ, պունտան մուգատտէմ Ադապեան վարժարանը օյան վէ 8 օտա, պիր թարացա, պիր պօտրում վէ պիր մահզէնի չամիլ պուլունան իքի գաթը պիր պապ քեարկեր խանէ իճարա վէրիլէճէք օլտուղունտան, թալիպ օլանլարը եամաթպատամբզ վէ եախսօտ Սամաթիատա Ցօղրու եօլտա գարաղոլ իթթիսալինտէ վագը էճզաճը Սինեօր ճիվանիյէ միւրաճաաթ իյլէմէլէրի իլան օլունուր։ 10—9

ՍԱՀԻՊԻ ԻՄԹԻՅԱԶ
ՅԱՆՏՈՆ ՍԱԳԱՑԵԱՆ

ՍԱՐՐԱՖԻՑԷ

ԷՎՐՕՊԱ ՖՕՐՍԱՍԸ	
Լօնտրա, 5 Յուլիս	
Ինկիլ. էհամը Ինկ. Լիր	100-7/16
Օսմ. էհամը աչբլբը	15-3/16
» » գաբանաը	15-3/4
Իսթիգրազ 65	18-1/8
» 69	18-
» 71	78-3/8
» 72	29-
» 73	17-1/8
Օսմանը պանգասը	15-1/4
Մբսբր տույուն. մութա հբտէ	78-
» իմթիյազը	90-3/8
Բուսիա խաթիգրազը	98-3/8
Գամպիօ Բարիզ 8 այ վաստ	–
Փարիզ, 5 Յուլիս	
Ֆրանս. Լան. 3 % Ֆր.	89 90
» » 5 գբօնսուզ	119-47
Օսմ էհամը աչբլբը	15-85
» » գաբանաը	15-85
Իսթիգրազ 65 Ֆր.	88-
» 69	88-
» 73	86-
Մբսբր ֆօնտ. մութա հբտէ	396 25
Գրէտի Լիոնէ	935-
Օսմանը պանգասը	635-75
Բուսիի չբմէնտբֆէրի	52 75
Իթալիա էհամը	93 70
Գամպիօ Լօնտրա 3 այ վաստ	25-28
Վիէննա, 5 Յուլիս	
Ազիօ ֆիօրին	–
Բուսիի չբմէնտբֆէրի	24-70

ԱՍԻԱ ՖՕՐՍԱՍԸ	
Լօնտրա, 5 Յուլիս	
Ինդիգ. Էհամը Ինկ. Լիր	16 25
Ցեռ. տարպան աչբլբը	17- 7
Իսթիգ. 63 (Մութաֆն) 6 % Ֆ.	36-50
» 65 » 6 % Ֆ.	37-
» 69½ (Բինար) 6	36-
» 72 (Ֆօն տիւ Թրէզօր)	28-
» 73 6 % Ֆ.	35-
Բուսիի չբմէնտբֆէր 3	51-75
Ազէ ֆայիզի »	09-
Բբբօր Ղբբ	53-
Հավալէթիզ »	62-20
ՊԱՆԳԱ ԱԳՏԻՕՆԼԱՐԸ	
Գրէտի ժէնէրալ	6- 2
Սամսպօլ պանգասը	11-
Օսիէթէ ժէնէրալ	5 20
Թրամվայ	3 30
ԱԳՏԷԼԷՐԻՆ ՑԻՑԱԲԸ	
Օսմ. լիրասը 100 ղրշան	Ղ. Փր
Պէյազ մէճիտիյէ Ֆարգը	103-
Մէթալիք »	205-
Պէյլիք »	210-20
Ալթընըզ »	127-30
Գագբր »	740-
Գայմէ »	1000-
Ինկիլիզ լիրասը	109 30
Ֆրանսբզ ալթունու	37-24
Փօղ	90-07
Գրիմիզ ալթունու	51-20
Գարպան գայմէի	3-87